

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณการกีฬา ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของ การระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณการกีฬา
2. ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวกับ การระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณการกีฬา
 - สมมติฐานเบื้องต้นของทฤษฎีการระบุสาเหตุ
 - รูปแบบเบื้องต้นของทฤษฎีการระบุสาเหตุ
 - สภาพการณที่ก่อให้เกิดการระบุสาเหตุ
 - ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณการกีฬา
 - ความสัมพันธ์ระหว่างการระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณการกีฬากับปฏิริยาความรู้สึกล
 - ความสัมพันธ์ระหว่างการระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณการกีฬากับความคาดหวังผลการกระทำในอนาคต
 - เปรียบเทียบการระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณการกีฬา
 - พฤติกรรมภายหลังการระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณการกีฬา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณ์การกีฬาของนักกีฬาโอลิมปิก ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 25 ณ กรุงบาร์เซโลนา ประเทศสเปน

ความหมายของการระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลวในสถานการณ์การกีฬา

การระบุสาเหตุ เป็นคำศัพท์ภาษาไทยที่ใช้แทนคำว่า Attribution ซึ่งนอกจากการใช้คำว่า "การระบุสาเหตุ" แล้วผู้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้สามารถหาคำอื่นที่ใช้ในภาษาไทยซึ่งมีความหมายแทน Attribution ได้เช่นกัน เช่น

การปรุงแต่ง (ชัยพร วิชชาวุธ, 2525)

การอ้างสาเหตุ (รัตนา ประเสริฐสม, 2526)

การอนุมานสาเหตุ (ธีระพร อุวรรณณ, 2528) และ

การยกสาเหตุ (โยธิน คັນสมมุทธและจุมพล พูลภัทรชีวิน, 2529)

สำหรับคานิยามของการระบุสาเหตุ ธีระพร อุวรรณณ (2528) ได้ประมวลนิยามของการระบุสาเหตุจากคำพูดที่ ไฮเดอร์ (Heider) ได้ให้สัมภาษณ์ในปี 1976 ไว้ว่า "การระบุสาเหตุ คือ การสร้างความเชื่อมโยง หรือความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์บางอย่าง และแหล่งที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์นั้น"

ชอว์ และคอสแตนโซ (Shaw and Costanzo, 1982 อ้างถึงใน ธีระพร อุวรรณณ, 2528) ได้ให้นิยามการระบุสาเหตุที่กว้าง ครอบคลุม และตรงกับความหมายที่ ไฮเดอร์ (Heider) ใช้ นั่นคือ "กระบวนการอนุมานสาเหตุ (Attributional Theory) คือ กระบวนการที่ครอบคลุมความเข้าใจ ความคิดเกี่ยวกับ และความเข้าใจของผู้รับรู้ต่อ "เหตุการณ์" ที่รับรู้ เหตุการณ์ที่เป็นเป้าหมายของการรับรู้ อาจประกอบด้วย การกระทำของผู้อื่น การกระทำของตนเอง และ/หรือกระบวนการ และแบบแผนที่ผู้รับรู้นำมาใช้ในการระบุสาเหตุ (Assigning Causes) ของเหตุการณ์เหล่านี้"

ฮาร์วี และแวร์รี (Heider, 1976; Cited by Harvey and Weary, 1984) กล่าวว่า "การระบุสาเหตุเป็นส่วนหนึ่งของการรู้คิดที่องค์ประกอบต่างๆ และองค์ประกอบเหล่านี้เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรม โดยเมื่อใดก็ตามบุคคลนึกถึงองค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ตนเอง (ความสามารถ) หรือสิ่งแวดล้อม (โชค) บุคคลนั้นจะพบว่าการระบุสาเหตุกำลังจะเกิดขึ้น โดยการที่การศึกษาการระบุสาเหตุว่าเป็นงานที่บุคคลพยายามทำความเข้าใจองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งบุคคลเชื่อว่าเป็นสาเหตุของพฤติกรรม"

บาร์ทอล (Bar-Tal, 1985) กล่าวว่า "การศึกษากการระบุสาเหตุ คือ การศึกษาว่า ในชีวิตประจำวันของบุคคลคิดว่าอะไร เป็นสาเหตุทำให้เกิดพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น"

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การระบุสาเหตุของความสำเริงและความล้มเหลว ในสถานการณ์การกีฬา หมายถึง สาเหตุ หลักหรือเหตุผลที่บุคคลอธิบายถึงความสำเริงและความล้มเหลวของผลารมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์การกีฬา

ทฤษฎี และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการระบุสาเหตุของความสำเริง
และความล้มเหลวในสถานการณ์การกีฬา

ในเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีการระบุสาเหตุจากการนำแนวคิดของไฮเตอร์ (Heider, 1976) มาขยายต่อ และสร้างเป็นทฤษฎีใหม่ขึ้น พบว่า ในปัจจุบันนี้มีทฤษฎีที่ทำการศึกษเกี่ยวกับสาเหตุอยู่หลายทฤษฎี โดยทฤษฎีเหล่านี้อาจแบ่งประเภทตามลักษณะการศึกษาได้ 2 ประเภท (รัตน ประเสริฐสม, 2526) คือ

1. ทฤษฎีการระบุสาเหตุ (Attribution Theory) ซึ่งทำการศึกษเกี่ยวกับข้อมูลของพฤติกรรม และสภาพแวดล้อม ที่บุคคลใช้อ้างเป็นสาเหตุของการกระทำ หรือผลารมที่ได้รับ (Outcome)

2. ทฤษฎีผลของการระบุสาเหตุ (Attributional Theory) ซึ่งจะหาการศึกษาถึงผลที่เกิดจากการระบุสาเหตุ รายละเอียดในการศึกษาจะเป็นการทํานาย และจัดกระทำเรื่องการรับรู้สาเหตุ และผลที่มีต่อความรู้สึก ความคาดหวัง และพฤติกรรมของบุคคล

คามแนวทางของทั้งสองกลุ่มทฤษฎีได้มีผู้สนใจศึกษาวิจัยต่อมาเป็นจำนวนมาก

สมมติฐานเบื้องต้นของทฤษฎีการระบุสาเหตุ

การระบุสาเหตุที่ทำให้เกิดความสำเร็จ และความล้มเหลวว่าเป็น 3 มิติ คามลักษณะความเหมือน และความแตกต่างกันของสาเหตุ ดังนี้

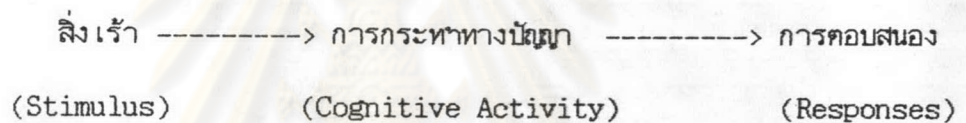
มิติที่ 1 มิติที่มาของสาเหตุ (Locus of Causality) กำหนดขึ้นจากแหล่งที่บุคคลใช้ระบุสาเหตุของผลที่เกิดขึ้น ซึ่งสาเหตุในมิตินี้ประกอบไปด้วย สาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายใน หรือลักษณะส่วนตัว (Internal or Personal Factor) และสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอก หรือสภาพแวดล้อม (External or Environment Factor)

มิติที่ 2 มิติความคงที่ของสาเหตุ (Stability) กำหนดขึ้นจากลักษณะของสาเหตุนั้นว่า เป็นสาเหตุที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และสภาพการณ์หรือไม่ ซึ่งสาเหตุในมิตินี้ประกอบไปด้วย สาเหตุที่มีลักษณะคงที่ (Stable) และสาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่ (Unstable)

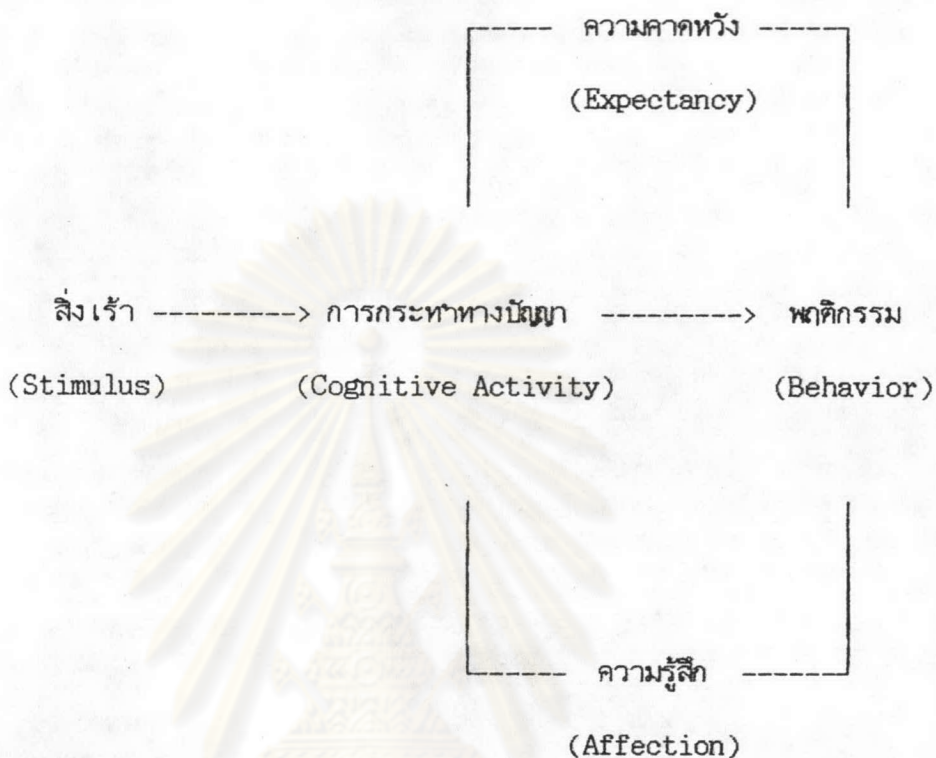
มิติที่ 3 มิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุ (Controllability) กำหนดขึ้นจากการรับรู้ของบุคคลว่า เขาสามารถควบคุมสาเหตุที่ทำให้เกิดผลการกระทำของเขาได้หรือไม่ ซึ่งมิตินี้ประกอบไปด้วย สาเหตุที่สามารถควบคุมได้ (Controllability) และสาเหตุที่ไม่สามารถควบคุมได้ (Uncontrollability)

รูปแบบเบื้องต้นของทฤษฎีผลการระบสุสาเหต

ทฤษฎีทางปัญญาของการจูงใจ (Cognitive Theory of Motivation) มีแนวความคิดที่เชื่อว่า สภาวะทางจิตใจที่เกิดขึ้นภายหลังการรับรู้สิ่งเร้า ซึ่งเป็นตัวกำหนดการตอบสนองทางพฤติกรรมต่อสิ่งเร้า นั้น (Baldwin, 1969 cited by Weiner et al., 1972) ซึ่งสามารถแสดงแบบแผน (Paradigm) ของแนวคิดได้ ดังนี้

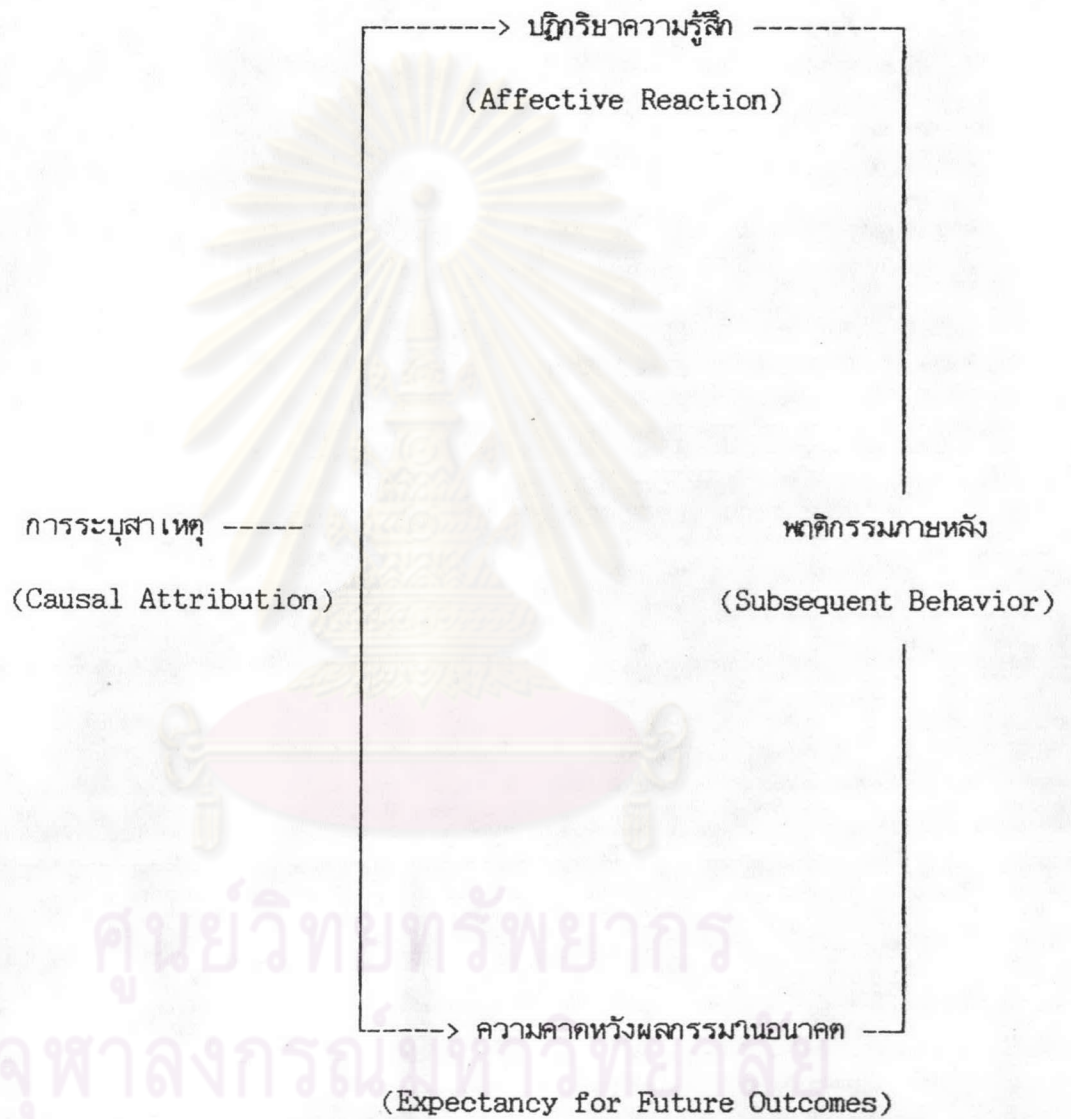

ต่อมา แบบแผนดังแสดงข้างต้นได้รับการปรับปรุงขยายเพิ่มเติมอีก การวิจัยที่แสดงหลักฐานจากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการทางปัญญาที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังในการบรรลุเป้าหมาย และการแสดงความรู้สึกต่อสิ่งเร้า โดยได้มีการเพิ่มเติมจากแบบแผนเดิม ซึ่งแบบแผนที่ได้รับการปรับปรุงแล้วนั้นมีลักษณะ ดังนี้ (Weiner et al., 1972)

ทฤษฎีผลการระบุสาเหตุของ ไวนเนอร์ (Weiner et al., 1972) เป็นทฤษฎีหนึ่ง ที่มีโครงสร้างรูปแบบของทฤษฎีความรู้นี้ และจากข้อตกลงเบื้องต้นของทฤษฎีที่ว่า การอธิบายสาเหตุ จะเป็นสื่อ (Mediate) ที่อยู่ระหว่างการรับรู้สิ่งเร้าที่เกิดขึ้น และพฤติกรรมผลลัพธ์ต่อมา (Bar-tal, 1978) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การกระทำทางปัญญาตามทฤษฎีของไวนเนอร์ ก็คือ การอธิบายสาเหตุ หรือการระบุสาเหตุของผลกรรมที่เกิดขึ้นนั่นเอง

รูปแบบของทฤษฎีผลการระบุดสาเหตุนี้ ไวเนอร์ (Weiner et al., 1972))
ได้แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างการระบุดสาเหตุ ปฏิริยาความรู้สึก และพฤติกรรมภายหลัง
ซึ่งมีลักษณะดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุ
ปฏิริยาความรู้สึก และผลที่เกิดขึ้นภายหลัง
(Weiner, 1980a)

จากภาพสามารถอธิบายได้ว่าการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว จะนำไปสู่ความคาดหวังผลการกระทำในอนาคต และอารมณ์ที่มีเฉพาะ ส่วนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายหลังได้รับอิทธิพลจากทั้งความรู้สึกรู้สึก และความคาดหวัง (Weiner, 1980a cited by Bell-gredler, 1986)

สภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดการระบุสาเหตุ

การค้นหาสาเหตุของผลที่เกิดขึ้น คือ สิ่งที่จะเกิดตามมาจากลักษณะของผลกรรม ที่ไม่บรรลุตามเป้าหมาย หรือถ้าผลกรรมที่เกิดเป็นผลกรรมที่ไม่ได้คาดไว้ก่อน เป็นผลกรรมที่มีความสำคัญเริ่มต้นจากการมีเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นแล้ว และเกิดผลกรรม (Outcome) อย่างใดอย่างหนึ่ง (Weiner, 1986) และในการค้นหาสาเหตุ บุคคลจะนำปัจจัยหลาย ๆ อย่างเข้ามาประกอบการพิจารณา คัดเลือกสาเหตุของผลกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งปัจจัยเหล่านั้น ประกอบด้วยสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน 3 แบบ (Bell-gredler, 1986)

1. สิ่งชี้แนะซึ่งเป็นข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะ (Specific Informational Cues) ได้แก่ ประวัติดความสำเร็จในอดีต เกณฑ์ทางสังคม แบบแผนของการกระทำ และการให้เวลากับการทำงาน (Weiner, 1977) สิ่งชี้แนะเหล่านี้นำไปสู่ความแตกต่างกันในการระบุสาเหตุความสำเร็จและความล้มเหลว

ประวัติดความสำเร็จในอดีต เป็นตัวกำหนดเบื้องต้นในการเลือกระบุสาเหตุว่าเกิดจากการมีความสามารถ หรือการขาดความสามารถ ซึ่งการประสบความสำเร็จอย่างสม่ำเสมอจะนำไปสู่การเลือกว่าความสามารถเป็นสาเหตุของความสำเร็จนั้น และถ้าบุคคลเคยประสบความสำเร็จในอดีตน้อยก็จะระบุสาเหตุว่าเป็นเพราะการขาดความสามารถ และถ้าบุคคลได้รับผลการกระทำที่แตกต่างจากอดีต เช่น คนที่เคยประสบความสำเร็จในอดีตมากเคยตลอด แต่กลับได้รับความล้มเหลวจากการกระทำในปัจจุบันมักจะระบุสาเหตุว่าเกิดจากโชค ส่วนในกรณีที่มีประวัติดความสำเร็จในอดีตไม่สม่ำเสมอ คือ มีทั้งความสำเร็จ และความล้มเหลว การระบุสาเหตุจะมุ่งไปสู่เรื่องความพยายามมากกว่าความสามารถและโชค

ส่วนเกณฑ์ทางสังคม และแบบแผนของการกระทำ ก็เป็นข้อมูลที่แสดง เกี่ยวกับความสามารถของบุคคลเช่นเดียวกัน โดยถ้าบุคคลได้รับความสำเร็จจากการกระทำขณะที่คนอื่น ๆ ล้มเหลว เขาจะได้รับการตัดสินว่ามีความสามารถ และในทางกลับกัน ถ้าบุคคลได้รับความล้มเหลว ขณะที่คนอื่น ๆ ได้รับความสำเร็จ เขาก็จะถูกตัดสินว่าความล้มเหลวของเขามีสาเหตุจากการขาดความสามารถ แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนของผู้ที่ได้รับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวจากการทำงาน ก็เป็นสิ่งที่ทำให้ต้องพิจารณาถึงลักษณะความยากง่ายของงานในฐานะสาเหตุของผลที่เกิดขึ้น โดยถ้าคนส่วนใหญ่ได้รับความสำเร็จในการทำงานก็มีแนวโน้มจะระบุสาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะงานง่าย แต่ถ้าคนส่วนใหญ่ล้มเหลวจากการทำงาน สาเหตุก็จะได้รับการพิจารณาว่าเป็นเพราะงานยาก

สำหรับการพิจารณาว่า ความพยายามเป็นสาเหตุของผลกรรมหรือไม่จะพิจารณาจากระยะเวลาที่ใช้ในการทำงานนั้น ความเหนื่อยล้าที่เกิดขึ้น และการรับรู้ระดับความตึงเครียดของกล้ามเนื้อ ส่วนนี้จะเชื่อมโยงกับการขาดความสามารถในการควบคุมผลกรรมของบุคคล และการเกิดขึ้นโดยบังเอิญของผลกรรมนั้น

2. โครงสร้างทางสาเหตุ (Causal Schema) คือ โครงสร้างทางปัญญาที่ถาวร ซึ่งแสดงถึงความเชื่อทั่วไปของบุคคล เกี่ยวกับเหตุการณ์ และสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์นั้น โดยมีงานวิจัยที่แสดงระบบความเชื่อตามสามัญสำนึกนี้ อาทิเช่น (Weiner, 1974 cited by Bell-gredler, 1986) พบว่า มีความเชื่อที่ว่า ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้จากสาเหตุ ทั้งความสามารถ หรือความพยายาม โดยสาเหตุแต่ละชนิดมีความเพียงพอต่อการยอมรับว่าเป็นสาเหตุของความสำเร็จ ซึ่งความเชื่อนี้ได้รับการอ้างอิงในฐานะโครงสร้างทางสาเหตุที่มีความพอเพียง ส่วนโครงสร้างทางสาเหตุแบบอื่นนั้น ความสำเร็จจะขึ้นอยู่กับสาเหตุทั้งความสามารถ และความพยายามรวมกัน ในฐานะโครงสร้างทางสาเหตุที่จำเป็น (Necessary Causal Schema) การรวมกันของสาเหตุนี้จะได้รับการเลือกมาใช้อธิบายบ่อย ๆ กับความสำเร็จในงานยาก และสำหรับความล้มเหลวจากงานง่ายก็เช่นเดียวกัน โดยจะได้รับการอธิบายไปสู่สาเหตุทั้งการขาดความสามารถ และการขาดความพยายาม (Kun and Weiner, 1973 cited by Bell-gredler, 1986)

3. ความรู้สึกรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ (Individual Predisposition)

นอกจากการชี้แนะของข้อมูล และโครงสร้างทางสาเหตุแล้ว ยังมีสภาพของ บุคลิกลักษณะ (Characteristics) ของบุคคล จะเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการระบุสาเหตุ เช่น ลักษณะ ความต้องการสัมฤทธิ์ผล โดยบุคคลที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงมีแนวโน้มจะอธิบายความสำเร็จของงานในเชิงสาเหตุเกี่ยวกับตัวเขาเอง เช่น การมีทักษะหรือการใช้ความสามารถของเขา และมีแนวโน้มที่จะอธิบายความล้มเหลวที่เกิดขึ้นไปสู่ การขาดความพยายาม มากกว่าการขาดความสามารถ และพวกเขาจะแสดงความภาคภูมิใจเพิ่มขึ้น เนื่องจาก เชื่อว่าการเพิ่มความพยายามจะนำมาซึ่งความสำเร็จ ส่วนบุคคลที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลต่ำมักเชื่อว่า ความสำเร็จของเขาเกิดขึ้นเพราะ ปัจจัยภายนอก ดังนั้นเมื่อเขาได้รับความล้มเหลว จึงไม่เกิดการเพิ่มความพยายามในการกระทำ (Weiner and Kukla, 1970) นอกจากบุคลิกลักษณะที่กล่าวแล้ว อัตมโนทัศน์ (Self-Concept) ก็เป็นบุคลิกลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับการระบุสาเหตุของบุคคลด้วยเช่นกัน (Bell-gredler, 1986)

การรับรู้สาเหตุ (Causal Perception)

ไวเนอร์และคณะ (Weiner et al., 1971 cited by Weiner, 1979) ระบุว่า สาเหตุหลักที่บุคคลใช้อธิบายถึงความสำเร็จ และความล้มเหลวของเขา ได้แก่ ความสามารถ ความพยายาม ความยากของงาน และโชค โดยบุคคลจะตัดสินสาเหตุจากการประเมินระดับความสามารถของเขา การใช้ความพยายาม ลักษณะความยาก-ง่ายของงาน และความมกน้อย และทิศทางของโชคที่เคยเกิดขึ้น ซึ่งการอธิบายสาเหตุของบุคคลสำหรับผลกรรมที่เกิดขึ้น จะมีลักษณะที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของบุคคล และลักษณะที่คล้ายคลึงกัน การคาดหวัง ความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในอนาคตก็มีพื้นฐานมาจากการรับรู้ระดับความสามารถที่สัมพันธ์กับความยากของงาน เช่น เกี่ยวกับการประมาณถึงการตั้งความพยายาม และการทำนายเกี่ยวกับโชค

ต่อมา มิงงานวิจัยเกี่ยวกับการค้นหาสาเหตุของความสำเร็และความสำเร็จและความล้มเหลว ที่พบว่า นอกจากสาเหตุหลัก 4 ประการที่กล่าวมาแล้ว ยังมีสาเหตุอื่น ๆ เช่น อารมณ์ ความเหนื่อยล้า ความเจ็บป่วย และความมอดติ ที่สามารถเป็นสาเหตุของการกระทำทางสังคมที่ผลคล้ายเช่นกัน ดังนั้นการระบุสาเหตุเพียง 4 ประการ เพื่อใช้ในการระบุสาเหตุ จึงอาจเป็นสิ่งที่น่าถูกคองนัก (Weiner, 1979)

โครงสร้างการรับรู้สาเหตุ (Structure of Perceived Causality)

ด้วยเหตุที่ รายการของสาเหตุที่เป็นไปได้ของความสำเร็จและความล้มเหลว มีมากมาย จนไม่สามารถกำหนดรายการของสาเหตุได้แน่นอน ตัวอย่างเช่น การอธิบาย เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพียงเหตุการณ์เดียว ก็สามารถอธิบายได้ด้วยสาเหตุต่าง ๆ กัน เช่น ความล้มเหลวของการแข่งขันกีฬา อาจถูกอธิบายไปสู่สาเหตุว่า เป็นเพราะการใช้ยุทธวิธี ในการแข่งขันผิดพลาด การถูกรบกวนด้วยเสียงเชียร์ของผู้เชียร์ฝ่ายตรงข้าม การตัดสินใจที่น่มีคุณธรรมของกรรมการ ฯลฯ จากความหลากหลายของการรับรู้สาเหตุดังกล่าวจึงมีความ จำเป็นที่จะต้อง มี โครงสร้างเกี่ยวกับการจำแนกประเภท (Classification Schema) หรืออนุกรมวิธานของสาเหตุ (Taxonomy of Causes) โดยวิธีการจำแนกที่คล้ายคลึงกัน และลักษณะที่แตกต่างกันของสาเหตุ และทำการจัดหมวดหมู่ตามคุณลักษณะ (Properties) ของสาเหตุ นั้น ๆ (Weiner, 1980) โดยมีารรับรู้คุณลักษณะของสาเหตุ ดังนี้

การรับรู้คุณลักษณะของสาเหตุแบบ 1 มิติ

ระยะแรกของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการระบุสาเหตุมีพื้นฐานบนข้อสมมติที่ว่า การรับรู้สาเหตุของพฤติกรรม ตั้งอยู่บนการรับรู้คุณลักษณะของสาเหตุแบบ 1 มิติ และบุคคลที่ทำการวิเคราะห์โครงสร้างของสาเหตุอย่างเป็นระบบ คือ ไฮเคอร์ (Heider, 1958) ได้กล่าวถึง ผลที่เกิดจากการกระทำว่าเป็นสิ่งที่ขึ้นกับกลุ่มของเงื่อนไข 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในตัวบุคคล และจากสภาพแวดล้อม ซึ่งสำหรับการแบ่งคุณลักษณะของสาเหตุตามแนวคิดของไฮเคอร์นี้ คือ การแบ่งสาเหตุเป็น มิติเหตุภายใน (Internal) และมิติเหตุภายนอก (External) นั่นเอง

รอตเตอร์ (Rotter, 1966) เสนอแนวคิดเรื่องอำนาจการควบคุม (Locus of Control) โดยรอตเตอร์ เสนอแนวคิดในลักษณะของความเชื่อของบุคคลจากการรับรู้ การได้รับการเสริมแรงหลังจากที่ได้กระทำพฤติกรรมใน 2 ลักษณะ คือ

ความเชื่อในอคติชิต (Internal Locus of Control) บุคคลที่มีความเชื่อในอคติชิตมีความเชื่อว่า ตัวเสริมแรงที่ตนได้รับจากการแสดงพฤติกรรมของตนเอง หรือ ด้วยความสามารถของตนเอง

ความเชื่อในปรสิชิต (External Locus of Control) บุคคลที่มีความเชื่อในปรสิชิตมีความเชื่อว่า ตัวเสริมแรงที่ตนได้รับจากการแสดงพฤติกรรมของผู้อื่น เป็นผลที่เกิดจากโชคชะตา ความบังเอิญ การควบคุมจากบุคคลอื่นหรือจากอำนาจต่าง ๆ ที่แวดล้อมตัวบุคคล

จากแนวคิดของรอตเตอร์ แสดงให้เห็นถึงการจำแนกประเภทของสาเหตุ โดยพิจารณาตามที่มาของสาเหตุว่าเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลหรือเป็นปัจจัยที่อยู่ภายนอกตัวบุคคล ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดของไฮเดอร์ (Heider, 1958)

เดอ ชาร์ม (De Charms, 1968 cited by Bell-gredler) แนวคิดนี้แยกบุคคลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ซุน (Origin) บุคคลประเภทนี้ เป็นบุคคลที่มีความเชื่อที่ว่า สามารถกำหนดพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง และสาเหตุของพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเกิดจากอำนาจการควบคุมภายในตนเอง หรือตัวของเขาเอง การจูงใจของพวกซุนเป็นการจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวของเขาเอง (Intrinsically Motivated)

เบี้ย (Pawn) บุคคลประเภทนี้เป็นบุคคลที่มีความเชื่อว่า การกระทำของเขา กำหนด หรือควบคุมจากบุคคลอื่น หรือเงื่อนไขภายนอก ส่วนการจูงใจของพวกเบี้ยนั้น ถูกจูงใจจากสิ่งภายนอก (Extrinsically Motivated)

การศึกษาต่อมา พบปัญหาของการรับรู้คุณลักษณะของสาเหตุแบบมีมติเดียว นั่นคือ การไม่สามารถนำมาใช้อธิบายผลที่เกิดขึ้นภายหลังได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากพบว่า ทั้งที่ ผลกรรมได้รับการระบุสาเหตุซึ่งอยู่ในมิตติเดียวกัน แต่กลับมีผลที่ตามมาภายหลังในลักษณะที่

แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น ความคาดหวังความสำเร็จในอนาคตของนักกีฬาหลังจากได้รับผลการแข่งขันที่ล้มเหลว และมีการระบุสาเหตุไปสู่ การขาดความพยายาม และการขาดความสามารถ ซึ่งสาเหตุทั้งสองเป็นสาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายในเช่นเดียวกัน แต่ปรากฏว่าการระบุสาเหตุความล้มเหลวไปสู่ การขาดความสามารถ ทำให้เกิดความคาดหวังว่าจะประสบกับความล้มเหลวอีกในอนาคต ในขณะที่การระบุสาเหตุความล้มเหลว ไปสู่การขาดความพยายามจะมีผลต่อความคาดหวังในลักษณะที่อาจแตกต่างไปจากเดิม เนื่องจากบุคคลรับรู้ที่สามารถเปลี่ยนการใช้ความพยายามของตนเองได้ (Eswara, 1972; McMahan, 1973 ; Rosenbuam, 1972; Weiner and Neirenberg and Goldstein, 1976 cited by Bell-gredler, 1986)

นอกจากนี้ยังพบว่า การระบุสาเหตุความล้มเหลวไปสู่การขาดความพยายามก่อให้เกิดการถดถอยมากกว่าการขาดความสามารถ โดยผลจากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งชาย และหญิงให้การลงโทษ สำหรับความล้มเหลวของนักเรียนที่เกิดจากการขาดความพยายามมากที่สุดให้การลงโทษน้อยที่สุด สำหรับความล้มเหลวของนักเรียนที่เกิดจากการขาดความสามารถ(Rest, Neirenberg, Weiner and Heckhausen, 1973; Weiner and Kukla, 1970)

ความแตกต่างกันของผลที่ตามมา ภายหลังจากการระบุสาเหตุในมิติซึ่งมีที่มาเช่นเดียวกันนำไปสู่การวิเคราะห์ต่อไป เพื่อหาคำตอบสำหรับสิ่งที่เกิดขึ้น นั่นคือ การนำไปสู่ความคิดที่ว่าโครงสร้างของสาเหตุ ควรจะมีมากกว่า 1 มิติ

การรับรู้คุณลักษณะของสาเหตุแบบ 2 มิติ

ไวเนอร์และคณะ (Weiner et al., 1971 cited by Weiner, 1986) เสนอการกำหนดคุณลักษณะของสาเหตุแบบ 2 มิติขึ้น ด้วยเหตุผลจากการที่เขาพบว่ามีความแตกต่างกันของสาเหตุที่อยู่ในมิติเดียวกัน ตัวอย่างเช่น สาเหตุที่อยู่ในมิติเหตุภายในเช่นเดียวกัน บางสาเหตุจะมีลักษณะ เปลี่ยนแปลงไปมาได้ ขณะที่บางสาเหตุจะมีลักษณะที่คงที่

ไฮเดอร์ (Heider, 1958) กล่าวถึง ความแตกต่างระหว่างความสามารถกับความพยายาม และอารมณ์ โดยความสามารถจะถูกรับรู้ในฐานะ เป็นสิ่งคงที่ ขณะที่ความพยายาม และอารมณ์จะถูกรับรู้ในฐานะ สิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ จากขณะหนึ่งไปสู่อีกขณะหนึ่ง หรือจาก เวลาหนึ่ง ไปสู่อีก เวลาหนึ่ง หรือในมิติ เหตุภายนอกก็พบ เช่นเดียวกัน โดยพบว่าความยากของงานนั้นจะ เป็นลักษณะคงที่ ขณะที่โชคหรือโอกาส เป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ไวเนอร์และคณะ (Weiner et al., 1971 cited by Weiner, 1986) อธิบายโครงสร้างของสาเหตุ ในลักษณะชั้นแบบ 2x2 จากลักษณะความแตกต่างกันของสาเหตุที่อยู่ในมิติ เดียวกันดังกล่าวแล้ว จึงก่อให้เกิดการรับรู้คุณลักษณะของสาเหตุแบบ 2 มิติขึ้น เพื่อใช้กำหนดขอบเขตของความแตกต่างกันนี้ โดยแบ่งมิติของสาเหตุออกเป็น

มิติที่ 1 มิติที่มาของสาเหตุ แบ่ง เป็นมิติ เหตุภายใน และมิติ เหตุภายนอก

มิติที่ 2 มิติความคงที่ของสาเหตุ แบ่ง เป็นมิติความคงที่ และมิติความไม่คงที่

ดังแสดงตามแผนภาพที่ 2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างแบบ 2x2 สำหรับการรับรู้สาเหตุของผลสัมฤทธิ์
(Weiner et al., 1971 cited by Weiner, 1986)

	มิติตะกาศภายใน	มิติตะกาศนอก
มิติตะกาศคงที่	ความสามารถ	ความซ้ากของงาน
มิติตะกาศไม่คงที่	ความพยายาม	โชค

การแบ่งมิติตะกาศของสาเหตุเป็น 2 มิติตะกาศ ทำให้สามารถอธิบายถึงการระบุสาเหตุ และผลที่ตามมาภายหลังกได้กว้างขวางขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาบางประการเกิดขึ้น และนำไปสู่การวิเคราะห์โครงสร้างของสาเหตุใหม่

การรับรู้คุณลักษณะของสาเหตุแบบ 3 มิติตะกาศ

โรเซนเบิร์ก (Rosenbaum, 1972 cited by Weiner, 1979 ; 1986) เสนอมิติตะกาศที่ 3 ของสาเหตุ เรียกชื่อมิติตะกาศนี้ว่า มิติตะกาศของเจตนา (Intentionality) โดยแบ่งลักษณะมิติตะกาศออกเป็น 2 ลักษณะ คือ มิติตะกาศของเจตนา (Intentional) และมิติตะกาศของความไม่

เจตนา (Unintentional) เนื่องจาก พบว่า มีลักษณะแตกต่างกันบางอย่างเกิดขึ้นในสาเหตุซึ่งอยู่ในมิตិความไม่คงที่ของสาเหตุ และมิติเหตุภายในเช่นเดียวกันบางอย่าง เกิดขึ้นในสาเหตุซึ่งอยู่ในมิติความไม่คงที่ของสาเหตุ และมิติเหตุภายในเช่นเดียวกัน เช่น ความพยายาม ความเหนื่อยล้า และอารมณ์ ต่างเป็นสาเหตุที่มั่นคงที่ และ เกิดจากปัจจัยภายในทั้งสิ้น แต่พบว่า บุคคลสามารถควบคุมความพยายามของเขาได้ ุโดยสามารถเพิ่มหรือลดการใช้ความพยายามได้ด้วยตนเอง ในขณะที่เขาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอารมณ์ หรือความเหน็ดเหนื่อยได้ตามความปรารถนาของเขา ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นนี้ไม่สามารถจัดเข้าสู่ลักษณะของสาเหตุในมิติที่มาของสาเหตุ หรือในมิติความคงที่ของสาเหตุได้

ไวน์เนอร์ (Weiner, 1986) ได้ค้นพบข้อบกพร่องของการอธิบายสาเหตุในมิติเจตนาของโรเซนเบิร์ก (Rosenbaum, 1972 cited by Weiner, 1979 ; 1986) ดังนั้นไวน์เนอร์ (Weiner, 1986) จึงได้เสนอมิติที่ 3 ของสาเหตุด้วยชื่อที่เรียกว่า มิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุ (Controllability) และแบ่งลักษณะของมิตินี้ ออกเป็น มิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุได้ (Controllable) และมิติความไม่สามารถในการควบคุมสาเหตุ (Uncontrollable)

จากการกำหนดมิติของสาเหตุในลักษณะ 3 มิติ ทำให้สามารถจำแนกประเภทของสาเหตุออกได้เป็น 8 ลักษณะ ดังแสดงตามแผนภาพที่ 3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 3 แสดงสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว ในสถานการณ์ต่างๆ
งานเอนตาม มิตีของสาเหตุ 3 มิตี (Weiner, 1986)

ความสามารถใน	เหตุภายใน		เหตุภายนอก	
	คงที่	ไม่คงที่	คงที่	ไม่คงที่
การควบคุมสาเหตุ				
สามารถควบคุมได้	ความพยายาม ถาวร	ความพยายาม ชั่วคราว	ความภาค ภูมิใจ	สภาพการ แข่งขัน
ไม่สามารถควบคุมได้	ความสามารถ	อารมณ์	ความยาก ของงาน	โชค

สำหรับการกำหนดมิติของสาเหตุโดย ไวนเนอร์ (Weiner, 1986) ได้แสดงความชัดเจนในการนำเสนอมิติของเขา โดยเฉพาะในมิติที่มา (Locus) และการควบคุม (Control) ซึ่งอาจจะเกิดการไขว้เขวกับเรื่องอำนาจการควบคุม (Locus of Control) ของรอตเตอร์ (Rotter, 1966) ดังนั้น ไวนเนอร์ (Weiner, 1986) จึงใช้คำว่า ที่มาของสาเหตุ (Locus of Causality) ในมิติที่มาและใช้ความสามารถในการควบคุมสาเหตุ (Controllability) ในมิติการควบคุมเพื่อแยกที่มา และการควบคุมออกจากกัน ในการอธิบายการรับรู้สาเหตุ (Weiner, 1986)

ดังนั้นตามทฤษฎีของ ไวเนอร์ (Weiner, 1986) จึงแบ่งมิติของสาเหตุเป็น 3 มิติ ดังต่อไปนี้

1. มิติที่มาของสาเหตุ (Locus of Causality)
2. มิติความคงที่ของสาเหตุ (Stability)
3. มิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุ (Controllability)

ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการระบุสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในสถานการณ์การกีฬา

ผลที่เกิดขึ้นภายหลังการระบุสาเหตุ คือ ปฏิริยาความรู้สึและความคาดหวังผลการกระทำในอนาคต ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคคล โดยปฏิริยาความรู้สึและความคาดหวังผลการกระทำในอนาคต เป็นเหมือนตัวกระตุ้นหรือจูงใจให้เกิดพฤติกรรมภายหลังการระบุสาเหตุขึ้น และสิ่งสำคัญของรูปแบบที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจเรื่อง การจูงใจ คือ การระบุสาเหตุที่ก่อให้เกิดปฏิริยาความรู้สึและความคาดหวังผลการกระทำที่แตกต่างกันโดย ไวเนอร์ (Weiner, 1979, 1980b, 1985, 1986) ได้ระบุสาเหตุออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติที่มาของสาเหตุ มิติความคงที่ของสาเหตุ และมิติความสามารถในการควบคุมสาเหตุ

หน้าที่ของมิติการระบุสาเหตุ (Functions of Causal Dimensions)

มิติการระบุสาเหตุ ทำหน้าที่สำคัญ 2 ประการ (Bell-gredler, 1986)

1. มิติการระบุสาเหตุแต่ละมิติ ก่อให้เกิดกลุ่มของปฏิริยาทางอารมณ์ หรือความรู้สึที่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิริยาทางอารมณ์ความรู้สึที่เกิดขึ้นภายหลังการระบุสาเหตุนี้มีอิทธิพลต่อการกระทำพฤติกรรมภายหลังการระบุสาเหตุของบุคคล สามารถจำแนกปฏิริยาทางอารมณ์ ความรู้สึตามมิติได้ดังนี้ คือ

มิติที่มาของสาเหตุ การระบุสาเหตุไปสู่ปัจจัยภายใน จะก่อให้เกิดความรู้สึที่เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-Image) เช่น นักกีฬาระบุสาเหตุของความล้มเหลวในการแข่งขันกีฬาไปสู่การขาดความสามารถ การขาดความพยายาม และการขาดลักษณะ

ตั้งคูกทางกายภาพ ก่อให้เกิดการมองภาพลักษณ์ของตัวนักกีฬาเองในทางลบ ส่วนนักกีฬาที่
ระบุนสาเหตุของความล้มเหลวในการแข่งขันกีฬาไปสู่ ปัจจัยภายนอก เช่น โชค หรือการ
กระทำจากสิ่งแวดล้อม หรือบุคคลอื่น จะมุ่งหาความรู้สึกนับถือตนเองของนักกีฬาลดลง

มิตีความสามารถในการควบคุมสาเหตุ ที่ก่อให้เกิดกลุ่มของปฏิกิริยาทางอารมณ์
ความรู้สึกที่แตกต่างกันนั้น พบว่า การระบุนสาเหตุของความล้มเหลวไปสู่ สาเหตุที่ตนเอง
สามารถควบคุมได้ เช่น ความพยายาม ก่อให้เกิดความรู้สึกผิดแก่นักกีฬา ถ้าระบุนสาเหตุ
ของความล้มเหลวไปสู่การกระทำของบุคคลอื่น หรือสิ่งแวดล้อมก่อก่อให้เกิดความรู้สึกโกรธ

2. มิตีการระบุนสาเหตุ เป็นแนวทางต่อการเกิดความคาดหวังผลการทงานใน
อนาคต โดยการระบุนสาเหตุไปสู่สาเหตุในมิตีที่คงที่ จะนำไปสู่การมีความคาดหวังผลการ
ทงานในอนาคตในลักษณะเดิม เช่น ถ้านักกีฬาระบุนสาเหตุของความล้มเหลวในการแข่งขัน
กีฬาไปสู่สาเหตุของการขาดความพยายามถาวร ขาดความสามารถ ความอดคิของโค้ชหรือ
ความยากของงาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่คงที่แล้ว ก่อให้เกิดแนวโน้มว่านักกีฬาจะคาดหวังว่าจะ
มีความล้มเหลวเกิดขึ้นกับเขานีกในอนาคค

สำหรับรายละเอียดของมิตีการระบุนสาเหตุ ที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาความรู้สึก และ
ความคาดหวังที่แตกต่างกันนั้น จะกล่าวถึงในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างมิตีการระบุนสาเหตุ
และปฏิกิริยาความรู้สึก และมิตีการระบุนสาเหตุ และความคาดหวังผลการกระทำในอนาคต
ดังต่อไปนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างการระบุนสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว

ในสถานการณ์การกีฬากับปฏิกิริยาความรู้สึก

ไวเนอร์ (Weiner, 1986) ได้กล่าวถึง ข้อสันนิษฐานจากการศึกษาในเรื่อง
ของอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจำนวนมากที่เชื่อว่า ความคิดของบุคคลจะมีอิทธิพลต่อการเกิด
ความรู้สึกของบุคคลนั้น โดยทฤษฎีอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวกับปัญญา (Cognitive Emotion

Theory) ซึ่งมีการสันนิษฐานว่าการแปลความหมายหรือการประเมินสถานการณ์ของบุคคล เป็นสิ่งชี้แนะให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก (Arnold, 1960; Ellis, 1975; Lazarus, 1966 cited by Weiner, 1986) สำหรับนักทฤษฎีการระบุสาเหตุความคิด หมายถึง การรับรู้สาเหตุของผลกระทบทางบวกหรือทางลบเป็นตัวกำหนดปฏิบัติการความรู้สึกต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น

ทฤษฎีผลการระบุสาเหตุของไวเนอร์ (Weiner, 1979, 1986) ได้กล่าวถึง กระบวนการของความคิด และอารมณ์ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิผล ดังนี้

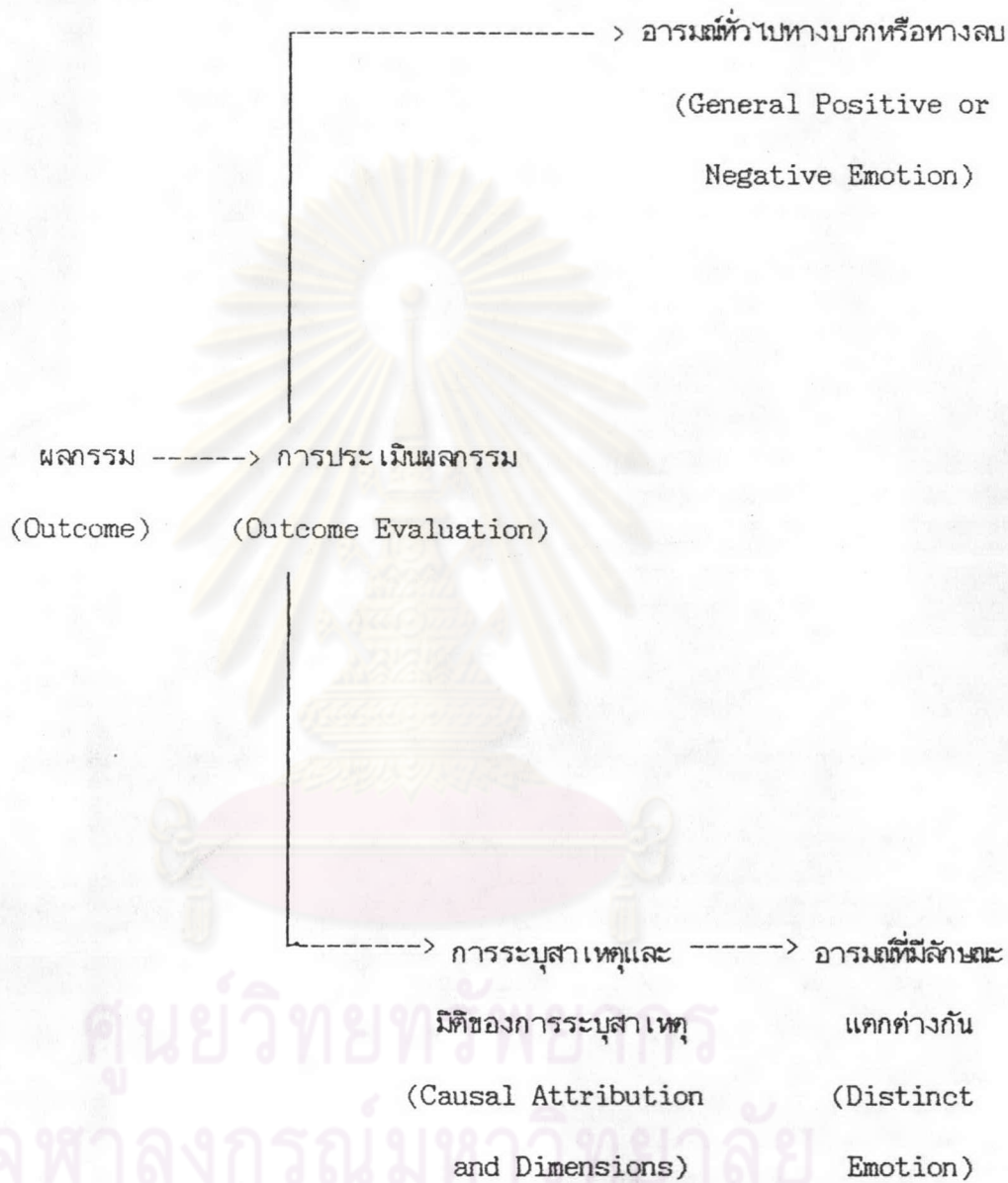
1. อารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ผลกรรม (Outcome Dependent) เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดจากการรับรู้ผลกรรมที่เกิดขึ้นว่า ได้รับความสำเร็จ หรือได้รับความล้มเหลว ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติการความรู้สึกของบุคคล นั้นหมายความว่า ความสำเร็จ จะก่อให้เกิดความสุข ส่วนความล้มเหลวจะก่อให้เกิดความเสียใจและคับข้องใจ ซึ่งอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ผลกรรม (Outcome Dependent) นี้ ถือเป็นอารมณ์แบบทั่ว ๆ ไป (General Emotion) ที่เกิดขึ้นจากการบรรลุหรือการไม่บรรลุเป้าหมาย โดยไม่เกี่ยวข้องกับการรับรู้สาเหตุของผลกระทบ

2. อารมณ์ความรู้สึกที่ขึ้นกับการรับรู้สาเหตุ (Attribution Dependent) เป็นกลุ่มของอารมณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากบุคคลรับรู้ผลกรรมที่เกิดขึ้น และหาการระบุสาเหตุของผลกระทบนั้นแล้ว ตัวอย่างเช่น การรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นผลมาจากความพยายาม จะก่อให้เกิดอารมณ์ที่สงบเยือกเย็นปราศจากความตื่นเต้น หรือการรับรู้สาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นผลมาจากโชคดี จะก่อให้เกิดความประหลาดใจ

3. บทบาทของมิตติการระบุสาเหตุที่มีต่อกระบวนการของอารมณ์ ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญ โดยแต่ละมิตติจะมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มความรู้สึกที่มีลักษณะเฉพาะ ตัวอย่างเช่น การรับรู้สาเหตุของความสำเร็จ และความล้มเหลวว่าเกิดขึ้นจากปัจจัยภายใน ซึ่งได้แก่ บุคลิกภาพ ความสามารถ หรือความพยายาม ซึ่งมีผลต่อการเพิ่ม หรือการลดลงของการนับถือตนเอง หรือคุณค่าของตนเอง ในขณะที่การรับรู้สาเหตุว่าเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก จะไม่มีอิทธิพลต่อความรู้สึก เกี่ยวกับตนเอง

ซึ่งสามารถแสดงภาพให้เห็นถึงกระบวนการของความคิดและอารมณ์ที่กล่าวมาข้างต้น

ได้ดังนี้

แผนภาพภาพที่ 4 แสดงกระบวนการของความคิด และอารมณ์ (Weiner, 1985)

อารมณ์ที่สัมพันธ์กับมิติการระบุสาเหตุ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอารมณ์ความรู้สึกในกระบวนการของความคิด และอารมณ์ ทั้งจาก การรับรู้ผลกระทบ การรับรู้สาเหตุเฉพาะ และการรับรู้มิติของสาเหตุ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการระบุสาเหตุกับอารมณ์ โดยไวเนอร์ (Weiner, 1985) ทบทวนการศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้สาเหตุเฉพาะ และสรุปผลการศึกษาดังนี้

มิติที่มาของสาเหตุ จะมีความสัมพันธ์ กับความรู้สึก เกี่ยวกับคุณค่าของตนเอง (Self-Worth) และการนับถือตนเอง (Self-Esteem) ของบุคคล กล่าวคือ การระบุสาเหตุของผลกระทบทางลบไปสู่ปัจจัยภายใน เช่น ความสามารถหรือความพยายามจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ มีความรู้สึกนับถือตนเองเพิ่มขึ้น มองภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-Image) ในทางบวกมากขึ้นว่าการระบุสาเหตุของผลกระทบทางลบไปสู่โชค หรือการช่วยเหลือจากคนอื่น ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอก (Weiner, 1982 cited by Bell-gredler, 1986) ขณะเดียวกันระบุสาเหตุของผลกระทบทางลบไปสู่ปัจจัยภายใน เช่น การขาดความสามารถ การขาดความพยายาม หรือลักษณะส่วนตัวอื่น ๆ จะก่อให้เกิดการมองภาพลักษณ์ของตนเองในทางลบ มีความรู้สึกผิด หรืออายเกิดขึ้น

มิติความคงที่ของสาเหตุ มิตินี้จะมอิทธิพลเบื้องต้นต่อความคาดหวังผลกระทบในอนาคต ส่วนด้านปริศยาความรู้สึก มิติความคงที่จะมีอิทธิพลต่อความเข้มของความรู้สึกที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ความรู้สึกจะมีความเข้มมากที่สุด เมื่อระบุสาเหตุไปสู่มิติที่คงที่ ตัวอย่าง เช่น การรับรู้สาเหตุของความล้มเหลวในลักษณะสาเหตุที่คงที่ เช่น ความสามารถ หรือความยากของงาน จะก่อให้เกิดความรู้สึกเฉื่อยชา ขอมงาน และซึมเศร้า ซึ่งอารมณ์ที่เกิดขึ้นนี้สามารถแผ่ขยายไปสู่อนาคตได้ ส่วนการรับรู้สาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากสาเหตุที่ไม่นิ่งที่จะไม่มีผลต่อการแผ่ขยายไปสู่อนาคต (Bell-gredler, 1986) นอกจากนี้ ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่นจะมีระดับความเข้มตามการรับรู้ความคงที่ของสาเหตุด้วย เช่น บุคคลจะเกิดความรู้สึกสงสารคนตาบอดมากกว่ารู้สึกสงสารคนที่ตาเจ็บเพียงชั่วคราว (Weiner, 1982 cited by Bell-gredler, 1986)

มิตีความสามารถในการควบคุมสาเหตุ ก่อให้เกิดอารมณ์ในลักษณะที่หลากหลายแตกต่างกัน กล่าวคือ การระบุสาเหตุไปสู่สาเหตุที่บุคคลสามารถควบคุมได้ด้วยตนเองก่อให้เกิดความรู้สึกมีความสามารถหรือความรู้สึกผิด ขณะที่การระบุสาเหตุไปสู่สาเหตุที่สามารถควบคุมได้ด้วยบุคคลอื่นจะก่อให้เกิดความรู้สึกชอบคุณ หรือรู้สึกโกรธ นอกจากนี้มิตีความสามารถในการควบคุมสาเหตุนั้นยังเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ระหว่างบุคคล ในเรื่องราวของรางวัล และการลงโทษ รวมทั้งการตัดสินใจให้ความช่วยเหลือต่อการกระทำของบุคคล

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่หาการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการระบุสาเหตุ กับพฤติกรรมความรู้สึก ซึ่งได้หาการวิจัยไว้ ดังนี้

ไรต์เมอร์ (Riemer, 1975) ทำการศึกษาถึง อิทธิพลของความเชื่อเกี่ยวกับสาเหตุที่มีต่อความรู้สึก โดยเขาทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย 64 คน และวิธีการทดลองกระทำโดยให้การชี้แนะกับกลุ่มตัวอย่างว่า ความสำเร็จของการเล่นเปียโนของเขาเกิดขึ้นจากความสามารถ ความพยายาม ความง่ายของงาน หรือความบังเอิญ จากนั้นให้ผลย้อนกลับถึงผลการฝึกหัดเปียโนของกลุ่มตัวอย่างทุกคน ซึ่งการทดลองนี้ได้ผลเป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ คือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการชี้แนะว่า ความสำเร็จเกิดจากปัจจัยภายใน คือ ความสามารถ และความพยายาม จะรายงานความรู้สึกทางบวกมากกว่ากลุ่มที่ได้รับการชี้แนะว่า ความสำเร็จเกิดจากปัจจัยภายนอก ผลการศึกษาที่ได้รับนี้ได้ผลตรงกันทั้งกลุ่มตัวอย่างชายและหญิง

ไมเยอร์ (Meyer, 1980) ได้ศึกษาถึงมิตีการระบุสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวและผลที่ตามมาภายหลังการระบุสาเหตุ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้เป็นนักศึกษาชาย จำนวน 200 คน และผลจากการศึกษาค้างวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่ามิตีการระบุสาเหตุมี 3 มิตีตรงกับที่ ไวเนอร์ (Weiner, 1979) ได้เสนอไว้ ส่วนผลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความรู้สึก พบว่า ความพึงพอใจมีความสัมพันธ์มิตีความสามารถในการควบคุมสาเหตุ

ฟอร์ไซท์ และแม็กมิลเลน (Forsyth and McMillan, 1981) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการระบุงาเหตุกับความรู้สึก โดยทำการทดลองรูปแบบ 3 มิติของไวเนอร์ (Weiner, 1979)) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัยจำนวน 233 คน หญิง 144 คน ชาย 89 คน วิธีการศึกษากระทำโดยการให้ผลย้อนกลับของผลการสอบของนักศึกษาแต่ละคนว่าอยู่ในระดับ เอ บี ซี หรือดี จากนั้นให้นักศึกษาทำการประเมินผลการสอบ สาเหตุของผลการสอบ ปฏิริยาความรู้สึกของตน ลงบนมาตราประเมินค่าแบบ 9 ช่วง พบว่า ปฏิริยาความรู้สึกทางบวกจะเกิดขึ้นกับนักศึกษาที่รับรู้ว่าคุณเองควบคุมสาเหตุของผลการกระทำได้ หรือระบุงาเหตุความสำเร็จไปสู่ ปัจจัยภายใน และระบุงาเหตุความล้มเหลวไปสู่ปัจจัยภายนอก หรือระบุงาเหตุความสำเร็จว่า เกิดจากปัจจัยที่คงที่ ซึ่งตรงกับแนวคิดตามทฤษฎีของไวเนอร์ (Weiner, 1979))

เกรแฮม คับเบิลเคย์ และกัวรินา (Graham Doubleday and Guarina, 1984) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของมิตีความสามารถในการควบคุมสาเหตุกับอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 120 คน พบว่า นักเรียนจะเกิดความรู้สึกผิดมากที่สุด เมื่อเป็นผลกรรมทางลบ และเกิดจากสาเหตุที่สามารถควบคุมได้

บิดเดิล และสจิวท (Biddle and Stuart, 1988) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการระบุงาเหตุกับอารมณ์ ในสถานการณ์การกีฬา คาเนินการศึกษา 4 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม โดยใช้แบบวัดประเมินตนเองในการรายงานเกี่ยวกับการระบุงาเหตุของอารมณ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ชนะมีแนวโน้มต่อการระบุงาเหตุไปสู่ปัจจัยภายใน ส่วนผู้แพ้มีแนวโน้มต่อการระบุงาเหตุไปสู่ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จากผลกรรมที่ได้รับ แต่การระบุงาเหตุเหล่านั้นมีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุภายในของทั้งผู้ชนะและผู้แพ้รูปแบบความคล้อยคลึงเกิดขึ้นเมื่อมีการเปรียบเทียบการกระทำระหว่างนักกีฬาที่มีความพึงพอใจ ในการแสดงความสามารถของตนเอง และนักกีฬาที่ม่พึงพอใจในการแสดงความสามารถของตนเอง

ผลที่ตามมาของผู้รับการทดลองสัมพันธ์กับชัยชนะจากการแข่งขัน ซึ่งเป็นการค้นพบความแน่นอนของรูปแบบความสัมพันธ์ที่สำคัญระหว่างการระบุงาเหตุกับอารมณ์ โดยที่

บางอารมณ์เป็นเพียงความสัมพันธ์กับการระบุนสาเหตุ และ เมื่ออารมณ์มีความสำคัญกับชัยชนะ อารมณ์นี้เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ในการยอมรับนับถือ ซึ่งมีความคล้ายคลึงบางประการ ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการที่ผู้แพ้ใช้การแก้ตัว เป็นตัวแทนของอารมณ์ที่คงที่ เมื่อผู้แพ้ระทำการ ระบุนสาเหตุที่เฉพาะเจาะจง เมื่ออารมณ์มีความสำคัญต่อชัยชนะ เช่นเดียวกับความสำคัญ ของผลกรรมที่ได้รับเป็นความสัมพันธ์โดยตรงในเชิงลบมากกว่าอารมณ์เชิงบวก

ความสัมพันธ์ระหว่างการระบุนสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในสถานการณ์การ กิจภาพกับความคาดหวังผลการกระทำในอนาคต

นักทฤษฎีแรงจูงใจทางปัญญา (Cognitive Motivation Theorist) กล่าว ถึง ความคาดหวังการบรรลุเป้าหมาย ในฐานะตัวแปรที่มีอิทธิพลในการกำหนดการกระทำ อาจกล่าวได้ว่า ความคาดหวังผลการกระทำในอนาคต หรือความคาดหวังเป้าหมาย เป็น สิ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล

การระบุนสาเหตุ และความคาดหวังผลการกระทำในอนาคต มีความสัมพันธ์ที่เป็น ไปได้ 2 ประการ (Weiner, 1985) คือ

1. การระบุนสาเหตุที่มีอิทธิพล ต่อความคาดหวังสมบูรณ์ต่อ การบรรลุเป้าหมาย (Absolute Expectancy) ซึ่งไฮเคอร์ (Heider, 1976) ให้เหตุผลว่าการคาดหวัง เกี่ยวกับเป้าหมายบริบทที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผล เกิดขึ้นจากการรับรู้ระดับความสัมพันธ์ใน ลักษณะนี้จึงอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาดได้ เมื่อมีมันทัศน์เกี่ยวกับผลของการระบุน สาเหตุเกิดขึ้น

2. การค้นหา ความสัมพันธ์ระหว่างการระบุนสาเหตุ และการเปลี่ยนความคาด หวังและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการระบุนสาเหตุ และความคาดหวัง สมบูรณ์เกี่ยวกับความรู้สึกล นอกจากนั้น การทำนายถึงทิศทางของการเปลี่ยนระดับความ คาดหวังจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องของอารมณ์ และการจูงใจได้ง่ายขึ้น

ทิศทางของการศึกษา ค้นคว้า วิจัยเกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนความคาดหวัง โดยเฉพาะในบริบททางสังคมวัฒนธรรม แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 จะศึกษาที่เกี่ยวกับ ระดับของความทะเยอทะยาน (Level of Aspiration) การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ การศึกษาถึงระดับความทะเยอทะยานที่เกิดขึ้นจาก การรับรู้ของบุคคลถึงระดับผลการกระทำในอดีตของเขา ซึ่งผลการศึกษส่วนใหญ่ พบว่า ระดับของความทะเยอทะยาน จะเพิ่มขึ้นภายหลังการบรรลุเป้าหมาย และจะลดลงภายหลังการไม่บรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม พบผลการศึกษาที่แสดงรูปแบบ การเปลี่ยนความทะเยอทะยานในลักษณะอื่น ๆ อีก โดยเฉพาะพบว่า บุคคลจะลดระดับความทะเยอทะยานลง ภายหลังการได้รับความล้มเหลว เป็นต้น ซึ่งในเรื่องของระดับความทะเยอทะยานสามารถสันนิษฐาน ไปสู่เรื่องระดับความคาดหวังผลสำเร็จในอนาคตได้ กล่าวคือ ถ้าบุคคลมีระดับความทะเยอทะยานสูงก็จะมีระดับความคาดหวังสูงด้วยเช่นกัน (Weiner, 1986)

กลุ่มที่ 2 จะศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของผลที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญต่อระดับของความคาดหวัง จากการศึกษาวิจัยพบข้อสรุปเกี่ยวกับการ เปลี่ยนระดับความคาดหวังที่ได้รับจากผลการกระทำที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญในลักษณะการ เปลี่ยนระดับความคาดหวังที่มีทิศทางไม่แน่นอน กล่าวคือ การได้รับความสำเร็จอาจทำให้มีระดับความคาดหวังที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้ ส่วนความล้มเหลวก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะทำให้มีระดับความคาดหวังได้ทั้งการเพิ่มขึ้นและการลดลง (Weiner, 1986)

กลุ่มที่ 3 มีความสัมพันธ์กับ ความเชื่อในอำนาจการควบคุม และบูรณาการของ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม รอตเตอร์ (Rotter, 1966) นำเอาหลักการของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและมโนทัศน์อำนาจการควบคุมมาใช้อธิบายการ เปลี่ยนระดับความคาดหวัง ในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะสรุปว่า ทิศทางของการ เปลี่ยนระดับความคาดหวังที่เกิดขึ้นหลังจาก ได้รับความสำเร็จ หรือความล้มเหลวได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ที่มาของ เหตุการณ์ ซึ่งส่วน ใหญ่การ เปลี่ยนระดับความคาดหวังที่มีแบบแผนแน่นอน จะขึ้นกับการอธิบายสาเหตุไปสู่ปัจจัย ภายนอก เช่น ความสำเร็จที่เกิดจากทักษะจะมีผลต่อการ เพิ่มขึ้นของระดับความคาดหวังและ

ความล้มเหลวที่เกิดจากทักษะก็จะมีผลต่อการลดลงของระดับความคาดหวัง ส่วนการอธิบายสาเหตุไปสู่ปัจจัยภายนอกส่วนมากจะก่อให้เกิดการ เปลี่ยนระดับความคาดหวังที่ไม่มีแบบแผนแน่นอน(Rotter, 1966 cited by Weiner, 1985)

การ เปลี่ยนระดับความคาดหวังตามแนวคิดทฤษฎีการระบุนาเหตุ

แนวคิดของนักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมีสมมติฐานว่า แบบแผนของการ เปลี่ยนระดับความคาดหวัง เกิดขึ้นจากการรับรู้ที่มาของสาเหตุ ซึ่งแตกต่างไปจากแนวคิดของนักทฤษฎีการระบุนาเหตุที่เสนอว่า ทิศทางของการ เปลี่ยนระดับความคาดหวังภายหลังการได้รับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ความคงที่ของสาเหตุ โดยเมื่อบุคคลรับรู้สาเหตุของผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นสาเหตุที่คงที่แล้ว บุคคลจะเกิดความคาดหวังผลกรรมในอนาคตว่าจะเกิดเหมือนเดิม คือ การได้รับความสำเร็จ จะก่อให้เกิดความคาดหวังว่าจะได้รับความสำเร็จเช่นเดียวกันอีกในอนาคต ขณะเดียวกันความล้มเหลวที่ได้รับก็ จะก่อให้เกิดความเชื่อที่ว่า จะมีความล้มเหลวเกิดขึ้นอีกในอนาคต และในทางตรงข้าม หากบุคคลรับรู้สาเหตุของผลกระทบที่เกิดขึ้นว่าเป็นสาเหตุที่ไม่คงที่ หรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้แล้วการคาดหวังผลกรรมในอนาคตจะมีลักษณะที่ไม่แน่นอน กล่าวคือ บุคคลอาจคาดหวังจะเกิดผลกรรมเช่นนั้นขึ้นอีกหรือไม่เกิดผลกรรมเช่นนั้นก็ได้ ดังนั้นการได้รับความสำเร็จอาจไม่ทำให้เกิดระดับความคาดหวังที่เพิ่มขึ้น หรือความล้มเหลวก็ จะไม่ทำให้เกิดระดับความคาดหวังความสำเร็จในอนาคตที่ลดลงได้ (Weiner, 1979)

หลักทั่วไปเกี่ยวกับความคาดหวังตามทฤษฎีการระบุนาเหตุ

ไวเนอร์ (Weiner, 1986) ได้ทำการศึกษาหลักการทั่วไปเกี่ยวกับความคาดหวังตามทฤษฎีการระบุนาเหตุ โดยผลการศึกษาวิจัยปรากฏผล ดังนี้

1. ถ้าบุคคลระบุนสาเหตุของผลกรรมไปสู่สาเหตุที่มีลักษณะคงที่ พบว่า บุคคลจะเกิดความคาดหวังว่าผลกรรมนั้นจะเกิดขึ้นอีก หรือมีความคาดหวังผลกรรมในอนาคตเพิ่มขึ้น
2. ถ้าบุคคลระบุนสาเหตุของผลกรรมไปสู่ สาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่แล้ว พบว่า ความคาดหวังผลกรรมในอนาคต จะมีลักษณะที่แน่นอน โดยอาจเป็นเช่นเดิม หรืออาจแตกต่างกันไปจาก เดิมก็ได้
3. ถ้าระบุนสาเหตุไปสู่สาเหตุที่มีลักษณะคงที่ จะเกิดการคาดการณ์ หรือทำนายว่าผลกรรมเช่นนั้นจะ เกิดขึ้นซ้ำอีกในอนาคตอย่างแน่นอนมากกว่าการระบุนสาเหตุไปสู่สาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่

จากแนวคิดระหว่างทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและทฤษฎีการระบุนสาเหตุในเรื่องอิทธิพลของการรับรู้สาเหตุที่มีต่อ การเปลี่ยนระดับความคาดหวัง ก่อให้เกิดงานวิจัยเพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทั้งสองทฤษฎีนี้ และผลการวิจัยที่ได้รับเป็นไปในลักษณะสนับสนุน แนวคิดทฤษฎีการระบุนสาเหตุ(Weiner, 1986) ซึ่งมีดังต่อไปนี้

ไซมอนและเฟิซเธอร์ (Simon and Feather, 1973) ทำการศึกษาเกี่ยวกับ การระบุนสาเหตุของความสำเรีงและความล้มเหลวในการสอบของนักศึกษาจำนวน 296 คน ผลการศึกษา พบว่า การเตรียมตัวสอบ (การมีความรู้) มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับความมั่นใจเบื้องต้นต่อการสอบ(ความคาดหวัง)และผลกรรมที่สอดคล้องกับความมั่นใจ (ความคาดหวัง) มีแนวโน้มจะถูกระบุนสาเหตุว่ามาจากองค์ประกอบภายใน คือ การมีหรือไม่มี ความรู้และความสามารถ นั่นคือ ผู้ที่มีความมั่นใจว่าจะสอบได้ และผลคือสอบได้ จะระบุนสาเหตุไปสู่การไม่มีความรู้ หรือขาดความสามารถ ในขณะที่การมีผลกรรมไม่สอดคล้องกับความมั่นใจ ก็จะไปสู่การระบุนสาเหตุว่าเป็นเพราะโชคดี โชคไม่ดี

ไรค์เมอร์ (Reimer, 1975) ทำการศึกษาถึงอิทธิพลของความเชื่อเกี่ยวกับ สาเหตุที่มีต่อความคาดหวัง โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยชาย 64 คน และหญิง 64 คน วิธีการทดลองกระทำโดย ให้การชี้แนะกับกลุ่มตัวอย่างว่า ความสำเร็จของการฝึก เล่นเปียโนของเขาเกิดขึ้นจากความสามารถ ความพยายาม ความง่ายของงานหรือความบังเอิญ จากนั้นให้ผลย้อนกลับถึงผลการฝึกหัดเปียโนของกลุ่มตัวอย่าง

ทุกคน ซึ่งการทดลองนี้ได้ผลของมิตีความคงที่ของสาเหตุที่มีต่อความคาดหวังความสำเร็จที่เข้มชัดเจนนัก

ไมเยอร์ (Meyer, 1980) ได้ทำการศึกษาดัง มิตีการระบุสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว และผลที่ตามมาภายหลังการระบุสาเหตุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชาย จำนวน 200 คน และผลจากการศึกษาด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า มิตีตรงกับที่ วนเนอร์ (1979) ได้เสนอไว้ ส่วนผลเกี่ยวกับการประเมินความคาดหวังสัมพันธ์กับมิตีความคงที่ของสาเหตุ

ฟอร์ไซท์ และแม็กมิลแลน (Forsyth and McMillan, 1981) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการระบุสาเหตุกับความคาดหวัง โดยทำการทดสอบรูปแบบ 3 มิตีของ วนเนอร์ (Weiner, 1979) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน 233 คน เป็นหญิง 144 คน ชาย 89 คน วิธีการศึกษากระทำโดยการให้ผลย้อนกลับของผลการสอบของนักศึกษาแต่ละคนว่า อยู่ใน ระดับ เอ, บี, ซี หรือ ดี จากนั้นให้นักศึกษาทำการประเมินผลการสอบ สาเหตุของผลการสอบ และความคาดหวังของตนเอง ลงบนมาตราประเมินค่าแบบ 9 ช่วง ผลการศึกษาพบว่า ในด้านความคาดหวังนั้นมีความสัมพันธ์กับมิตีทั้ง 3 ของการระบุสาเหตุ แต่จะมีความสัมพันธ์กับมิตีความสามารถในการควบคุมสาเหตุและมิตีที่มาของสาเหตุมากกว่าในมิตีความคงที่ของสาเหตุ ซึ่งไม่ตรงกับแนวคิดของ วนเนอร์ (Weiner, 1979) ที่เห็นว่า ความคาดหวังจะมีความสัมพันธ์กับมิตีความคงที่ของสาเหตุมากที่สุด

เพลต (Platt, 1988) ทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 208 คน และพบผลการศึกษาที่ยืนยันรูปแบบของการระบุสาเหตุจาหะนั้นคือพบว่าการระบุสาเหตุของความสำเร็จในชั้นมัธยมศึกษาว่าเกิดจาก ความสามารถ มีผลทางบวกต่อความคาดหวังความสำเร็จในการเรียนระดับมหาวิทยาลัยได้อีกด้วย

เซฟตัน และจูดี้ (Sefton and Judy, 1988) ได้ทำการศึกษาผลของอายุและเพศที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างกัน ระหว่างการระบุสาเหตุของผลการแข่งขัน และการคาดหวังผลของความสำเร็จในการแข่งขันกีฬาในอนาคต โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น

นักกีฬาชกก็ชาย และหญิงที่มีอายุระหว่าง 8 ปี และ 14 ปี วิธีการศึกษากระทำโดยการ
 ให้นักกลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการประเมินค่าตามในขอบเขตของ การระบุ
 สาเหตุที่แตกต่างกัน 96 ลักษณะ ซึ่งได้มีการประเมินผลที่ตามมาจากการกำหนดมิติการระบุ
 สาเหตุ 3 ลักษณะ คือ มิติที่มาของสาเหตุความคงที่ของสาเหตุ และความสามารถในการ
 ควบคุมสาเหตุผลการศึกษาพบว่า ผลที่เนื่องมาจากชัยชนะ ทั้งในเพศชายอายุน้อย อายุมาก
 และเพศหญิงมีความคาดหวังสูงต่อชัยชนะในอนาคต ส่วนผลที่เนื่องมาจากความพ่ายแพ้ ทั้ง
 เพศชาย และเพศหญิงมีการระบุสาเหตุความไม่คงที่ของสาเหตุ ซึ่งจะนำไปสู่การคาดหวัง
 ความสำเร็จในอนาคตสูงกว่าการระบุสาเหตุความไม่คงที่ผลการศึกษานี้ได้มีการประเมินค่า
 และความสัมพันธ์ที่ชัดเจน ระหว่างการระบุสาเหตุความคงที่ หรือความสม่ำเสมอของความ
 พ่ายแพ้ที่ตามมา และความคาดหวังที่ต่ำลงสำหรับความสำเร็จของการกระทำในอนาคต

โกลด์ และจินเจอร์ (Gold and Ginger, 1989) ได้ทำการศึกษาคำให้
 คำแนะนำสู่ความสำเร็จ ความเชื่อมั่นในตนเอง และการระบุสาเหตุที่มีต่อ ความคาดหวัง
 ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักกีฬาเทนนิสหญิง ระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 5 คน พบว่า (1)
 นักกีฬามีความคาดหวังก่อนการแข่งขันสูงมากกว่าที่เขาชนะการแข่งขัน (2) การที่นักกีฬา
 ได้รับความชัยชนะจากการแข่งขันนั้นนักกีฬามีแนวโน้มต่อความคาดหวังในชัยชนะจากแข่งขันครั้ง
 ต่อไป และ (3) ความคาดหวังความสามารถในชัยชนะ ที่เพิ่มขึ้น และลดลง

โรบินสัน และ เดวิด (Robinson and David, 1989) ได้ทำการศึกษาคำ
 ประเมินค่าจากทฤษฎีการระบุสาเหตุของ ไวน์เนอร์ (Weiner, 1985) ในการกำหนด
 ความสำเร็จจากการแข่งขันของนักกีฬาระดับเยาวชน โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่
 เป็นนักเรียนชาย 315 คน และหญิง 359 คน วิธีการทดลองกระทำโดยให้นักเรียนกรอก
 แบบสอบถาม ซึ่งใช้การวัดแบบลิคเอร์ต (Likert) จากการประเมินตนเอง

ผลที่ได้รับการศึกษา การวิเคราะห์ความคาดหวังความสำเร็จในอนาคต ได้รับการ
 การประเมินค่า ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ (1) ทั้งการรับรู้ความสำเร็จ และการ
 รับรู้ความล้มเหลวมีผลกระทบที่คาดพิงไปสู่การรับรู้ความสำเร็จที่เกี่ยวข้องกับ (ก) ความ
 สำคัญของการระบุสาเหตุ ภายในความคงที่ของสาเหตุ และความสามารถ ในการควบคุม

สาเหตุ (ข) ความสัมพันธ์ในเชิงบวกมีมากกว่าของการตอบสนองที่ก่อให้เกิดผลโดยทั่วไป ความสัมพันธ์ของตนเอง และความสัมพันธ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ค) ความสำคัญของความคาดหวัง (2) การรับรู้การกระทำการแข่งขันมีบทบาทสำคัญที่ เนื่องมาจากผลกระทบ และกระบวนการคาดหวังมากกว่าการประเมินค่าการระบุสาเหตุ (3) มิตินัยของสาเหตุ มีบทบาท และความสำคัญที่แตกต่างกันออกไป ในการรับรู้แต่ละสถานการณ์ของความสำเร็ และล้มเหลว (4) ความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของ ไวน์เนอร์ (Weiner, 1985) แสดงให้เห็นว่า (ก) การรับรู้การแสดงความสามารถมีอำนาจการพยากรณ์สูงสุดต่อการตอบสนองที่ก่อให้เกิดผลโดยทั่วไป (ข) การระบุสาเหตุไปสู่ความคงที่ของสาเหตุ และการระบุสาเหตุภายใน มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังที่สูงในผลธรรมที่ประสบความสำเร็จ และการระบุสาเหตุไปสู่ ความไม่คงที่ของสาเหตุ และการระบุสาเหตุไปสู่ความไม่สามารถ ในการควบคุมสาเหตุใต้นั้น มีความสัมพันธ์กับความคาดหวังต่ำในผลธรรมของความล้มเหลว

เพศกับการระบุสาเหตุของความสำเร็และความล้มเหลวในสถานการณ์การกีฬา

วรรณคดีการศึกษา วิจัยในเรื่องเกี่ยวกับ ทักษะทางด้านกลไก และการจัดชุดประเภทกีฬา ซึ่งยังไม่มีการประเมินค่าความแตกต่างที่มีความคงที่ ของการระบุสาเหตุระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง นั่นคือ ไม่มีการระบุสาเหตุของชัยชนะ หรือความพ่ายแพ้จากสาเหตุพิเศษอื่น ๆ ของเพศชายมากกว่าที่เพศหญิงกระทำ (Gillis, 1979; Iso-Ahola, 1979; Roberts, Kleiber & Duda, 1981)

แมคมาฮาน (McMahan, 1973) ได้รายงานไว้ว่า ผู้หญิงส่วนมากชอบที่จะระบุสาเหตุของความสำเร็ในความไม่คงที่และปัจจัยภายนอก คือ ระบุสาเหตุของความสำเร็ว่าเป็นเพราะโชคดี และงานง่าย มีผู้หญิงส่วนน้อยที่จะระบุสาเหตุของความสำเร็ว่าเป็นเพราะความสามารถ และความพยายาม ผู้หญิงจะระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่า เป็นเพราะขาดความสามารถ และโชคไม่ดี

นิโคลส์ (Nicholls, 1975) และควิกและเร็ปพูซี (Dweck & Reppucci, 1973) ได้รายงานผลของการวิจัยว่า ผู้หญิงวัยรุ่นมีแนวโน้มต่อการระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่ามาจากความสามารถต่ำ (การระบุสาเหตุภายใน) ในขณะที่วัยรุ่นชายมีการระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่ามาจากโชคไม่ดี หรือความพยายามต่ำ (การระบุสาเหตุความไม่คงที่)

แมรี่ (Mary, 1977) จากหนังสือเรื่อง เจาะลึกวอลเลย์บอลสำหรับผู้หญิง (Inside Volleyball for Woman) แสดงความคิดเห็นในเรื่อง ลักษณะพิเศษของนักกีฬาชาย จากนักกีฬาวอลเลย์บอลในกีฬาโอลิมปิก และนักกีฬาทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา แมรี่สนับสนุนวอลเลย์บอลโดยการให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษานักกีฬาระดับมัธยมศึกษา ในส่วนของการเปิดเผยของเธอ และนักกีฬาหญิงคนอื่น จะคัดค้านกลุ่มของนักกีฬาเยาวชนชาย 6 กลุ่ม จากการแข่งขันกีฬา ทำให้เธอมีความประหลาดใจว่าไม่มีเรื่องเลวร้ายใด ๆ ที่เด็กผู้ชายเก่งกว่า เธอพร้อมเสมอต่อการพยายามอีกครั้ง เกี่ยวกับ ความมั่นใจที่สมบูรณ์ที่เธอจะชนะในครั้งต่อไปเธอให้คำแนะนำว่านักกีฬาเยาวชนหญิงควรจะได้มีการพัฒนาลักษณะพิเศษนี้ด้วย

ดูควิน (Duquin, 1978) ได้ทำการศึกษาวิจัยที่เป็นข้อยกเว้นจากแบบแผนทั่วไป ประกอบด้วยกีฬาฟุตบอล วอลเลย์บอล และทัชบอล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าเพศชายมีการระบุสาเหตุไปสู่ความสามารถมากกว่าเพศหญิง

อิคส์ และเลย์เด็น (Ickes and Layden, 1978) ได้มีการศึกษาวิจัย โดย การถามนักศึกษาเพศชาย และ เพศหญิง ต่อการระบุสาเหตุของความสำเร็จของเขาเหล่านั้น จากหลาย ๆ สาเหตุ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า เพศชายมีการระบุสาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะปัจจัยภายในมากกว่าเพศหญิง เพศชาย และผู้ที่มีความมั่นใจสูง จะมีแนวโน้มต่อการระบุสาเหตุของความสำเร็จจากสาเหตุภายในมากกว่าเพศหญิง และผู้ที่มีความมั่นใจต่ำ และยังมีอาการพบว่า เพศชายมีความคล้ายคลึงกัน ต่อการระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่าไม่มีสาเหตุอื่น ๆ การมองภาพที่ปรากฏของความล้มเหลวยังคงเป็นความแตกต่างกันสูง

ฟรีส (Frieze, 1981) ได้รายงานการวิจัยว่า เพศหญิงและเพศชายทุกระดับอายุมีแนวโน้มต่อการระบุสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวแตกต่างกัน และมีความคาดหวังในความสำเร็จในอนาคตที่แตกต่างกันด้วย โดยที่เพศหญิงมีความคาดหวังในความสำเร็จต่ำกว่าเพศชาย และเพศหญิงจะประเมินผลงานของตนเองต่ำกว่าเพศชาย ซึ่งสิ่งนี้จะเกิดขึ้นกับงานที่ต้องใช้สติปัญญา งานศิลปะ และงานที่ใช้ทักษะทางร่างกาย

โรเบิร์ต และคูคา (Roberts and Duda, 1984) ได้ศึกษาความสัมพันธ์กันในเรื่อง เพศชาย และ เพศหญิงในการระบุสาเหตุความสำเร็จ และความล้มเหลว โดยใช้นักศึกษาชาย 48 คน และนักศึกษาหญิง 49 คน ที่เป็นนักกีฬาแรคเกตบอล พบว่า เพศชายระบุสาเหตุของผลที่ได้รับจากความยากของงานและยุทธวิธีการทนายกับรับรู้เกี่ยวกับความสามารถ ส่วนเพศหญิงนั้นให้ความสำคัญในการระบุเหตุถึงทักษะและโชค

มอร์แกน และลินดา (Morgan and Linda, 1986) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างในมิติของการระบุสาเหตุ ซึ่งสร้างขึ้นตามสมมติฐานของการประสบความสำเร็จและการล้มประสบความสำเร็จในสถานการณ์การกีฬา การวัดมิติที่มาของสาเหตุ (Weiner, 1982) ประกอบไปด้วยมิติการระบุสาเหตุที่มีความเกี่ยวข้องกับ (1) ที่มาของสาเหตุ (2) ความคงที่ของสาเหตุ (3) ความสามารถในการควบคุมสาเหตุ ศึกษาแก่นักกรีฑาประเภทลู่วิ่งจำนวน 755 คน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า มิติที่มาของสาเหตุที่ได้รับในสถานการณ์ที่ประสบความสำเร็จและสถานการณ์ที่ล้มประสบความสำเร็จในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งนั้น ไม่แสดงความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างนักกรีฑาหญิง และนักกรีฑาชาย

ลีฟรอยด์ และคริสโตเฟอร์ (Lefroy and Christopher, 1987) ได้ทำการศึกษาความแตกต่างกันระหว่างการระบุสาเหตุของนักกีฬาชายและนักกีฬาหญิงในสถานการณ์การกีฬา โดยความมุ่งหมายของการวิจัยนี้ คือ การทดสอบหลักเกณฑ์หนึ่งของไวเนอร์ ที่เกี่ยวกับรูปแบบการระบุสาเหตุของไฮเคอร์ ภายในขอบเขตของสถานการณ์การกีฬา ซึ่งเป็นเพียงการทดสอบแบบ $2 \times 2 \times 2$ รูปแบบปัจจัยตัวแปรอิสระ คือ ผลกรรมที่ได้รับ (ความสำเร็จ / ความล้มเหลว) สถานการณ์ (มีการแข่งขัน/ไม่มีการแข่งขัน) และเพศตัวแปรตาม คือ การระบุสาเหตุเกี่ยวกับความสามารถ ความพยายาม ความยากของงาน

และโรค ผลการศึกษาพบว่าผู้รับการทดลองมีทัศนคติถึงตนเองและมีแรงจูงใจต่อการปฏิบัติที่ดี นักกีฬาหญิงที่ประสบความสำเร็จมีการระบุสาเหตุไปสู่โรคสูงกว่านักกีฬาหญิงที่ล้มเหลวที่ประสบความสำเร็จ และไม่มี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

เซฟตัน และจูดี้ (Sefton and Judy, 1988) ได้ทำการศึกษาผลของอายุ และเพศที่มีความสัมพันธ์ที่กันระหว่างการระบุสาเหตุของผลการแข่งขัน และการคาดหวังผลของความสำเร็จ ในการแข่งขันกีฬาในอนาคต โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนักกีฬาฮอกกี้ชาย และหญิง อายุระหว่าง 8 ปี และ 14 ปี วิธีการศึกษากระทำโดยการให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการประมวลคำถาม ในขอบเขตของการระบุสาเหตุที่แตกต่างกัน 96 ลักษณะ ซึ่งได้มีการประเมินผลที่ตามมาจากการกำหนด 3 ลักษณะ ในแต่ละเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมิติการระบุสาเหตุ คือ มิติที่มาของสาเหตุ ความคงที่ของสาเหตุ และความสามารถในการควบคุมสาเหตุ ผลการศึกษาพบว่า การประสบความสำเร็จที่ได้รับของเพศหญิงอายุน้อยที่ประสบความสำเร็จ และเพศหญิงอายุมากที่ประสบความสำเร็จ และเพศชายอายุน้อยที่ประสบความสำเร็จ มีการระบุสาเหตุของความสำเร็จไปสู่ความพยายามชั่วขณะ ซึ่งเพศชายอายุมากที่ประสบความสำเร็จ มีการระบุสาเหตุของชัยชนะไปสู่ความพยายามถาวร ส่วนการประสบความสำเร็จล้มเหลวที่ได้รับนั้น เพศหญิงอายุน้อยที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวมีการระบุสาเหตุไปสู่อารมณ์ ซึ่งเพศหญิงอายุมากที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวมีการระบุสาเหตุความล้มเหลวไปสู่การขาดความพยายามชั่วขณะ ทั้งเพศชายอายุน้อยที่ประสบความสำเร็จ และเพศชายอายุมากที่ประสบความสำเร็จ มีการระบุสาเหตุของความล้มเหลวไปสู่การขาดความพยายามชั่วขณะในความล้มเหลวที่ได้รับ

วิสนิวสกี และเกียร์ (Wisniewski and Gaier, 1990) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความพ่ายแพ้ (การประสบความสำเร็จล้มเหลว) โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับเด็กวัยรุ่น จำนวน 151 คน เป็นชาย 60 คน และหญิง 91 คน จากผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่า เกิดจากสาเหตุภายในมากกว่า และวัยรุ่นชายให้ความสำคัญในการระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่า เกิดจากสาเหตุสาเหตุภายนอกมากกว่า

พฤติกรรมภายหลังการระบุงาเหตุของความสำเร้งและความล้มเหลวในสถานการณ์การกีฬา

จากองค์ประกอบของการระบุงาเหตุ ซึ่งเริ่มตั้งแต่มีเหตุการณ์เสร้งล้มลง และมีผลกรรมเกิดขึ้น บุคคลทาการประเมินผลกรรมตามการรับรู้ มีการระบุงาเหตุ เกิดปฏิกริยาความรู้สึก และความคาดหวังผลกรรมในอนาคตจนกระทั่งเกิดพฤติกรรมภายหลังขึ้น สามารถสรุปได้ ตามรูปแบบของทฤษฎีผลการระบุงาเหตุที่มีต่อการจงใจ และอารมณ์ของ วนเนอร์ (Weiner, 1986) ดังแผนภาพที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5: แสดงรูปแบบของทฤษฎีการสร้างระดับสำนึกที่ก่อการสูงในและอารมณ์ (Weiner, 1986)

ผลกระทบ ความรู้สึกที่เกิดขึ้น

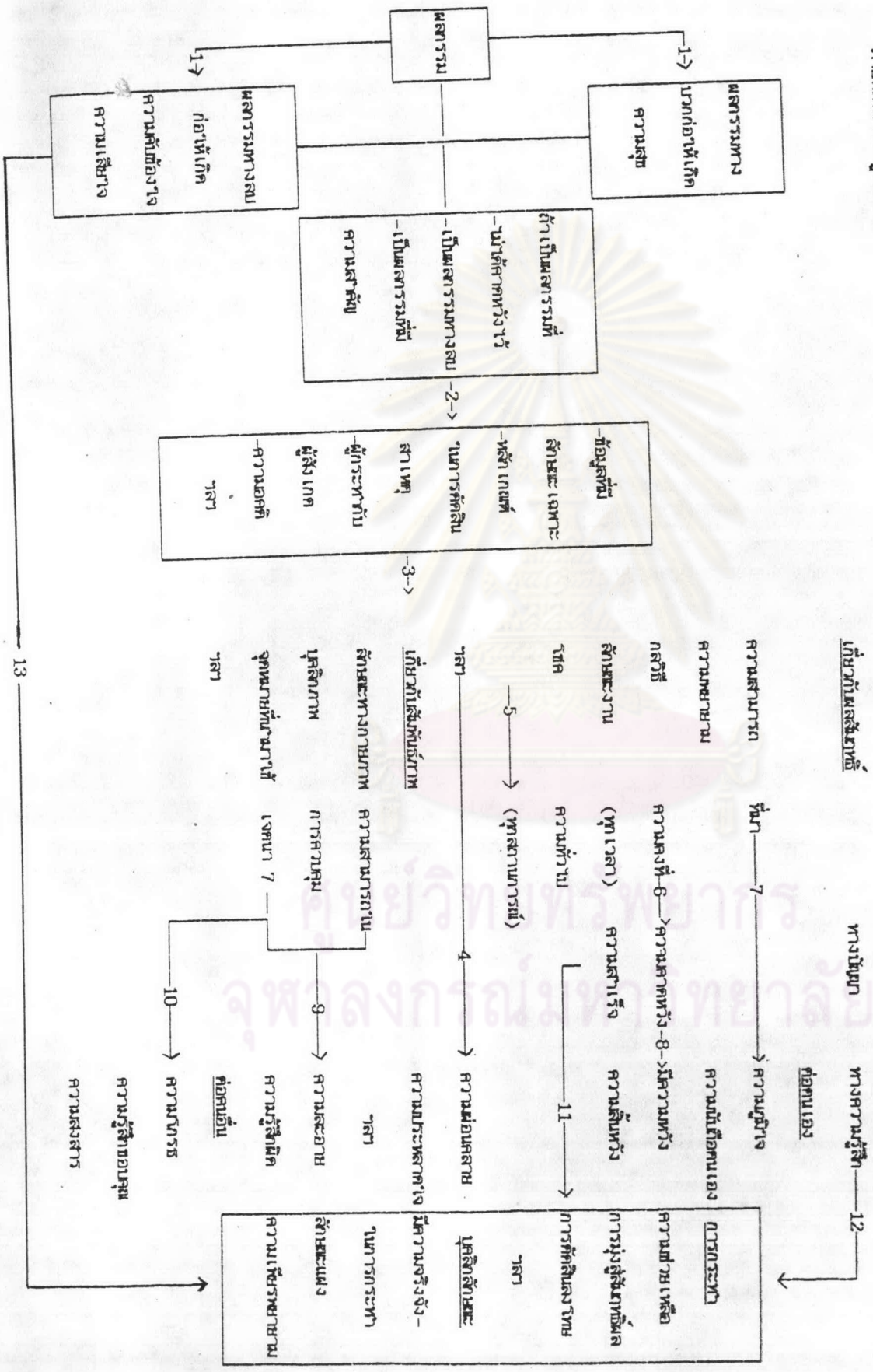
สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน

การอธิบายสาเหตุ

วิธีการของสาเหตุ

ผลกระทบภายหลัง

ภายหลังการรับรู้ผลกระทบ

จากแนวคิดของทฤษฎีการระบุดำเนินการนี้ ได้มีการนำเอาศึกษาข้ามวัฒนธรรม เพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

บีเทนคอร์ท และไวเนอร์ (Betancourt and Weiner, 1982) ทำการศึกษาถึงการระบุดำเนินการตามมติดการระบุดำเนินการ เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนักศึกษาชาวชิลี และนักศึกษาชาวอเมริกัน จากผลการศึกษาพบว่า ชาวชิลีมีการรับรู้สาเหตุปัจจัยภายนอก ในลักษณะที่เป็นปัจจัยภายนอก มากกว่าชาวอเมริกัน ส่วนสาเหตุที่มีลักษณะคงที่ และสาเหตุที่สามารถควบคุมได้ จะถูกรับรู้ในลักษณะที่มีความคงที่ และสามารถควบคุมได้น้อยกว่าที่ชาวอเมริกันรับรู้

ดูดา และจวน (Duda and Joan, 1985) ได้ทำการศึกษาจุดหมายและการให้คำแนะนำเกี่ยวกับความสำเร็จในสถานการณ์การกีฬา และในสถานการณ์การเรียน โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับตัวอย่างประชากรชาวอังกฤษที่เป็นชาย 50 คน และหญิง 71 คน และชาวเม็กซิกัน - อเมริกันที่เป็นชาย 30 คน และหญิง 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลของการประเมินความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความแตกต่างของเพศ ในจุดหมายหมายของนักกีฬา พบว่า ผู้ชายชาวอังกฤษมีแนวโน้มต่อกำหนดความสำเร็จทางการกีฬาในขอบเขตที่มีความสามารถ ส่วนผู้หญิงชาวอังกฤษ และกลุ่มตัวอย่างชาวเม็กซิกัน - อเมริกันมีแนวโน้มให้ความสำคัญต่อความพยายาม สำหรับความล้มเหลวทางการกีฬา ผู้ชายชาวอังกฤษให้ความสำคัญต่อการมีความพยายามที่ต่ำ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ให้ความสำคัญต่อการมีความสามารถต่ำ

มอร์แกน และลินดา (Morgan and Linda, 1986) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแตกต่างในมติดของการระบุดำเนินการ ซึ่งสร้างขึ้นตามสมมติฐานของการประสบความสำเร็จ และการไม่ประสบความสำเร็จในสถานการณ์การกีฬา การวัดมติดิที่มาของสาเหตุ (Weiner, 1982) ประกอบไปด้วยมติดการระบุดำเนินการที่มีความเกี่ยวข้องกับ (1) มติดิที่มาของสาเหตุ (2) มติดความคงที่ของสาเหตุ (3) มติดความสามารถในการควบคุมสาเหตุ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับ นักกรีฑาประเภทลู่ จำนวน 755 คน เปรียบเทียบระหว่างนักกรีฑาชาวอังกฤษชนผิวดำ Chicano/Hispanic และชาวอเมริกันดั้งเดิม ผลการศึกษาพบว่า ชาวอังกฤษ

รับรู้ความสำเร็จของเขาด้วยสาเหตุปัจจัยภายใน และความสามารถในการควบคุมมากกว่า
ชนผิวขาว หรือชาวอเมริกันดั้งเดิม เช่นเดียวกับชาวอังกฤษรับรู้การไม่ประสบความสำเร็จ
ของเขาตามความคงที่ของสาเหตุปัจจัยภายในและความสามารถในการควบคุมสาเหตุ และ
สาเหตุที่มีลักษณะคงที่น้อยกว่าชาวอเมริกันดั้งเดิม ความไม่คงที่ของสาเหตุอย่างเดียวกับที่ชาว
อังกฤษรับรู้การไม่ประสบความสำเร็จของเขา จากสาเหตุที่เขาสามารถควบคุมได้มากกว่า
ชนผิวขาว

ชัสเตอร์ พอร์สเตอร์ลิง และไวเนอร์ (Schuster, Forsterling and
Weiner, 1989) ทบทวนการศึกษาข้ามวัฒนธรรมเกี่ยวกับมโนทัศน์ การรับรู้สาเหตุของความ
สำเร็จและความล้มเหลว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นชาวเบลเยียม อินเดีย เกาหลีใต้ เยอรมัน
คะวันตง และอังกฤษ จากอาชีพข้าราชการและคนชั้นเท็กซี จำนวน 409 คน ซึ่งกลุ่ม
ตัวอย่างทุกคนต้องทำ การระบุสาเหตุของความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการหางานทำ
ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านอาชีพนั้นมีผลต่อการประเมินคุณลักษณะของสาเหตุในแต่
ละมิติ ส่วนองค์ประกอบด้านเชื้อชาติ พบว่า แต่ละเชื้อชาติมีการประเมินคุณลักษณะของ
สาเหตุไม่แตกต่างกัน ยกเว้นกลุ่มตัวอย่างชาวอินเดียที่มีการรับรู้สาเหตุในลักษณะที่เกิดจาก
ปัจจัยภายนอกไม่คงที่และไม่สามารถควบคุมได้มากกว่ากลุ่มตัวอย่างชาติอื่น ๆ อย่างเด่นชัด

สติเพ็ค ไวเนอร์ และไล (Stipek, Weiner and Li, 1989) ทบทวน
ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการระบุสาเหตุและอารมณ์ของประชาชนในประเทศสาธารณรัฐ
ประชาชนจีน เปรียบเทียบกับชาวอเมริกัน โดยกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ เป็นนักศึกษาชาวจีน
จำนวน 101 คน และนักศึกษาชาวอเมริกัน จำนวน 78 คน ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไป
แล้วนักศึกษาทั้งสอง เชื้อชาติจะมีลักษณะการระบุสาเหตุคล้ายคลึงกัน เช่น การประเมินทาง
บวกจะเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่ได้รับความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว แต่พบความแตกต่าง
กันในบางลักษณะ กล่าวคือ ในกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาชาวจีน การระบุสาเหตุไปสู่การมี
ความสามารถสูงแม้ว่าจะมีการใช้ความพยายามต่ำ ทำให้เกิดการประเมินทางบวกมากกว่า
การมีความสามารถต่ำ ทั้งการประสบความสำเร็จและความล้มเหลว ซึ่งมีความแตกต่างจากนักศึกษาชาว
อเมริกันที่มีการประเมินทางลบมากที่สุด นอกจากนี้พบว่า ในสถานการณ์ที่มีการแข่งขัน

ทางสังคม ความสำเร็จ หรือชัยชนะ จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ กับชาวจีนมากกว่าชาวอเมริกัน และความรู้สึกผิด หรืออับอายจะเกิดกับชาวจีน เมื่อมีความล้มเหลวทางสัมฤทธิ์ผล เกิดขึ้นกับตนเอง ในขณะที่ชาวอเมริกันส่วนใหญ่จะรู้สึกอับอายถ้าต้องทำความเสียหาย หรือเจ็บปวดทำให้เกิดขึ้นกับผู้อื่น

สำหรับการศึกษา วิจัยที่นำทฤษฎีการระบุสาเหตุมาใช้ในประเทศไทยนั้น ศึกษาศึกษาในบริบทที่เกี่ยวข้องกับสัมฤทธิ์ผล เท่าที่ผู้วิจัยศึกษาพบ ได้แก่

รัตนา ประเสริฐสม (2526) ได้นำแนวคิดของทฤษฎีมาใช้ในการเสริมสร้างจิตลักษณะ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมอนามัยของนักเรียนประถมศึกษา โดยการฝึกให้นักเรียนรับรู้ผลของความพยายามเพื่อให้นักเรียนตระหนักว่า ความพยายามในการกระทำพฤติกรรมโดยสม่ำเสมอเป็นสาเหตุของการมีสุขภาพอนามัย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการรับรู้ผลของความพยายาม มีภาระงานการกระทำพฤติกรรมอนามัย สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกการรับรู้ผลของความพยายาม ซึ่งผลของการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเสริมสร้างลักษณะทางปัญญา และจิตใจ สามารถมีผลในการพัฒนาบุคคลได้

จรัล อุ่นฐิติวัฒน์ (2532) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้สาเหตุของสำเร็จและความล้มเหลว ในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตน และแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ต่างกัน ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 275 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 275 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตน และแรงจูงใจในสัมฤทธิ์สูง มีการระบุสาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถ และความพยายามในระดับที่สูงกว่านักเรียนที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตน และแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ต่ำ ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ พบว่า มโนภาพเกี่ยวกับตน และแรงจูงใจในสัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการระบุสาเหตุของความสำเร็จว่า เป็นเพราะความสามารถและความพยายาม และมีความสัมพันธ์ทางลบกับการระบุสาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะโชค การระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่าเป็นเพราะขาดความสามารถ โชคไม่ดี และงานยาก ในด้านผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์พบว่าความสัมพันธ์ทางบวกกับการระบุสาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะ ความสามารถ และความพยายามและมีความสัมพันธ์

ทางลบกับการระบุงสาเหตุของความล้มเหลวว่าเป็นเพราะโชคไม่ดี อย่างไรก็ตามการศึกษา
นี้เป็นเพียงการศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการระบุงสาเหตุไม่ได้ทำการศึกษาถึง
ผลของการระบุงสาเหตุที่มีต่อความรู้สึก ความคาดหวัง และพฤติกรรมภายหลัง

รวชริน สุขเกษม (2534) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างการ
รับรู้ผลงาน และการระบุงสาเหตุกับปฏิริยาความรู้สึก และความคาดหวัง ในนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 382 คน จากผลการวิจัยพบว่า ในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่
ตนเองประสบความสำเร็จ นักเรียนที่ระบุงสาเหตุว่าเกิดจาก สาเหตุที่มีลักษณะคงที่ และ
สามารถควบคุมได้ มีปฏิริยาความรู้สึกทางบวก มากกว่านักเรียนที่ระบุงสาเหตุว่า เกิดจาก
สาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ ส่วนในสภาพการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่
ตนเองประสบความล้มเหลว นักเรียนที่ระบุงสาเหตุว่าเกิดจากสาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่ และ
สามารถควบคุมได้ มีปฏิริยาความรู้สึกทางบวกมากกว่านักเรียนที่ระบุงสาเหตุว่า เกิดจาก
สาเหตุที่มีลักษณะคงที่และไม่สามารถควบคุมได้ ส่วนนักเรียนที่ระบุงสาเหตุว่าเกิดจากปัจจัย
ภายใน และปัจจัยภายนอก มีปฏิริยาความรู้สึกไม่แตกต่างกัน

ในสถานการณ์ที่นักเรียนรับรู้ว่ตนเองประสบความสำเร็จ นักเรียนที่ระบุงสาเหตุ
ว่าเกิดจากปัจจัยภายในและสามารถควบคุมได้ มีความคาดหวังสูงกว่านักเรียนที่ระบุงสาเหตุ
ว่าเกิดจากปัจจัยภายนอกและไม่สามารถควบคุมได้ และนักเรียนที่ระบุงสาเหตุที่มีลักษณะคงที่
มีความคาดหวังต่ำกว่านักเรียนที่ระบุงสาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่ ส่วนในสภาพการณ์ที่นักเรียน
รับรู้ว่ตนเองประสบความล้มเหลว นักเรียนที่ระบุงสาเหตุที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถ
ควบคุมได้ มีความคาดหวังสูงกว่านักเรียนที่ระบุงสาเหตุที่มีลักษณะคงที่และไม่สามารถควบคุม
ได้ ส่วนนักเรียนที่ระบุงสาเหตุว่าเกิดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก มีความคาดหวัง
ไม่แตกต่างกัน

จากแนวคิดเกี่ยวกับ การระบุงสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว ของ
ไวเนอร์ (Weiner, 1979)) ก่อให้เกิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย โดยลักษณะของ
การศึกษาวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของการระบุงสาเหตุของความสำเร็จ
และความล้มเหลว ความสัมพันธ์ระหว่างการระบุงสาเหตุกับตัวแปรอื่น ๆ เช่น แรงจูงใจ

ฝัสมัทธิ การนับถือตนเอง อัครมรินทร์ ศาสตราและเกี่ยวกับผลการระบุดาเหตุที่มีต่อปฏิกิริยา ความรู้สึกและความคาดหวัง ซึ่งผู้วิจัยขอล่าวถึง งานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องต่อการนำมา ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การระบุดาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวกับแรงจูงใจฝัสมัทธิ

แอทกินสัน (Atkinson, 1964) ได้เน้นว่า แรงจูงใจฝัสมัทธินั้นมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการประสบความสำเร็จและความล้มเหลว กล่าวคือ หลังจาก ที่บุคคลได้ทราบถึงลักษณะงานแล้ว เขาจะสามารถคาดหวังว่าหากเขากระทำอีกจะประสบ ความสำเร็จ หรือไม่ ผู้ที่สามารถคาดหวังความสำเร็จ หรือความล้มเหลวได้นั้น มักจะ เป็นบุคคลที่ระบุดาเหตุว่าเป็นเพราะ ความสามารถ และระบุดาเหตุของความล้มเหลวว่า เป็นเพราะ ขาดความสามารถ ดังนั้นบุคคลที่มีแรงจูงใจฝัสมัทธิแตกต่างกัน จะมีการ ระบุดาเหตุที่แตกต่างกันด้วย

ไวเนอร์ และคูลกา (Weiner and Kulka, 1970) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความ สัมพันธ์ของการระบุดาเหตุ และแรงจูงใจฝัสมัทธิ พบว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจฝัสมัทธิ สูง และต่ำนั้น มักจะมีการระบุดาเหตุของสำเร็จ และความล้มเหลวในลักษณะที่แตกต่างกัน โดยบุคคลที่มีแรงจูงใจฝัสมัทธิสูง จะมีพฤติกรรมมุ่งสู่สัมฤทธิ์ผลมากกว่าบุคคลที่มีแรง จูงใจฝัสมัทธิต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลที่มีแรงจูงใจฝัสมัทธิสูง มีแนวโน้มที่จะอธิบายถึง ความสำเร็จว่าเกิดขึ้น เนื่องมาจากตัวเขาเอง และถึงแม้จะประสบความล้มเหลว บุคคล ที่มีแรงจูงใจฝัสมัทธิสูงก็ข้งยืนกรานที่จะกระทำต่อไป เนื่องจากเขามีความเชื่อว่า ความ ล้มเหลวของเขานั้นเกิดจากขาดความพยายาม ในขณะที่บุคคลที่มีแรงจูงใจฝัสมัทธิต่ำมี แนวโน้มที่จะอธิบายความล้มเหลวว่าเกิดจากมีความสามารถไม่เพียงพอ ความยากของงาน และความขคร้าย ซึ่งการอธิบายเช่นนี้ก็เพื่อที่จะรักษาภาพพจน์ที่ดีของตนไว้ เนื่องจาก สาเหตุของความล้มเหลวเป็นสิ่งที่เขาไม่สามารถควบคุมได้

คูลกา (Kulka, 1972) ได้ศึกษาเหตุผลที่สอดคล้องกัน คือ เขาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคคลที่มีแรงจูงใจสัมฤทธิ์สูง และทำวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบว่า ตัวเลขถัดไปจากที่กำหนดให้เป็นเลข 0 หรือเลข 1 โดยบอกกลุ่มตัวอย่างว่า ตัวเลขนี้ได้กำหนดขึ้นมาอย่างมีหลักเกณฑ์ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ตัวเลขที่ใช้ในการวิจัยเป็นตัวเลขที่ทำการสุ่มมา หลังจากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างบางคนรับรู้ว่าเขาประสบความสำเร็จ และบางคนรับรู้ว่าเขาประสบความสำเร็จล้มเหลว ต่อจากนั้น ถามการระบุสาเหตุของความสำเร็จ และความล้มเหลว จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจสัมฤทธิ์สูง ส่วนมากจะมีการระบุสาเหตุของความสำเร็จว่า เป็นเพราะความสามารถ และความพยายาม และมีการระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่า เป็นเพราะขาดความพยายาม ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีแรงจูงใจสัมฤทธิ์ต่ำมีการระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่าเป็นเพราะขาดความสามารถ

เคลน (Klein, 1982) จากการศึกษาของเขาพบว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจสัมฤทธิ์สูงมีการระบุสาเหตุของความสำเร็จว่าเป็นเพราะความสามารถ และความพยายาม ส่วนในกรณีที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวมีการระบุสาเหตุว่าเป็นเพราะ ขาดความสามารถ และมีความคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จได้หากมีการเพิ่มความพยายาม ในขณะที่บุคคลที่มีแรงจูงใจสัมฤทธิ์ต่ำจะระบุสาเหตุของความสำเร็จว่ามาจากสิ่งที่เขาไม่สามารถควบคุมได้คือ โชคดี หรืองานง่าย ส่วนการระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่าเป็นเพราะขาดความสามารถ ซึ่งการระบุสาเหตุว่าโชคดีหรืองานง่ายเป็นสิ่งที่เขาไม่สามารถควบคุมได้ เขาจึงไม่สามารถคาดหวังต่อไปว่าเขาจะประสบความสำเร็จได้และความสามารถก็เป็นสาเหตุที่มีลักษณะคงที่ ซึ่งไม่สามารถเปลี่ยนแปลง ดังนั้นสิ่งล่อใจ หรือแรงจูงใจสัมฤทธิ์ในการทำงานของบุคคลนั้นจึงมีน้อย

การระบุสาเหตุของความสำเเร็จและความล้มเหลวกับการนับถือตนเอง

บรูค (Burke, 1978) ศึกษาผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการนับถือตนเอง และผลการทํางานต่อการระบุสาเหตุของนักศึกษาชาย ที่มีอายุเฉลี่ย 23.31 ปี จำนวน 90 คน กระจายแบ่งกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มที่มีการนับถือตนเองสูง กลางและต่ำ และให้กลุ่มตัวอย่าง ประเมินสาเหตุของความสำเเร็จ และความล้มเหลวจาก 4 สาเหตุ คือ ความสามารถ ความพยายาม ความยากของงาน และโชค ผลการศึกษาพบว่า บุคคลจะระบุสาเหตุไปที่ ความสามารถ และความยากของงาน และโชค ผลการศึกษาพบว่า บุคคลจะระบุสาเหตุ ไปที่ความสามารถและความยากของงาน เมื่อผลการทํางานสอดคล้องกับระดับความนับถือตนเอง ส่วนผู้ที่ระดับผลการทํางานไม่สอดคล้องกับระดับการนับถือตนเอง มีแนวโน้มที่จะ ระบุสาเหตุไปสู่โชค นั่นคือ ผู้ที่มีระดับความนับถือตนเองต่ำจะระบุสาเหตุของความล้มเหลว ไปที่ความสามารถและความยากของงาน เช่นเดียวกับผู้ที่มีความนับถือตนเองปานกลางและ สูงก็จะระบุสาเหตุของความสำเเร็จไปสู่ความสามารถ และความยากของงาน ในขณะที่ผู้ที่มี ระดับความนับถือตนเองต่ำมีแนวโน้มจะระบุสาเหตุของความสำเเร็จว่าเกิดจากโชค และผู้ที่มี ระดับความนับถือตนเองปานกลาง และสูงก็มักจะระบุสาเหตุของความล้มเหลวว่าเกิดจาก โชคเช่นกัน ส่วนการระบุสาเหตุไปสู่ความพยายาม พบว่า ไม่ได้มีผลมาจากความสอดคล้อง ระหว่างผลการทํางานและความนับถือตนเอง แต่เป็นผลจากการรับรู้ผลการทํางานว่าได้รับ ความสำเเร็จ หรือได้รับความล้มเหลว โดยพบว่า บุคคลจะระบุสาเหตุไปที่ความสามารถ และความพยายาม เมื่อได้รับความสำเเร็จ มากกว่าเมื่อได้รับความล้มเหลว

การระบุสาเหตุของความสำเเร็จและความล้มเหลวกับอัตมโนทัศน์

อาเมิส (Ames, 1978) ได้ทําการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่าง การระบุสาเหตุของความสำเเร็จ และความล้มเหลว กับอัตมโนทัศน์ โดยทําการศึกษา กับ กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 112 คน จากผลการศึกษา

พบว่า บุคคลที่มีอัจฉริยภาพแตกต่างกัน จะมีการระบุสาเหตุแตกต่างกันด้วย โดยพบว่าในกรณีที่ได้รับความสำเร็จ นักเรียนที่มีอัจฉริยภาพสูงจะระบุสาเหตุไปสู่ความสามารถมากกว่านักเรียนที่มีอัจฉริยภาพต่ำ แต่ไม่พบความแตกต่างกันในการระบุสาเหตุของนักเรียนที่ได้รับความสำเร็จ

มาร์ช (Marsh, 1984) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างอัจฉริยภาพ และการระบุสาเหตุของนักเรียน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 248 คน จากผลการศึกษาพบว่า ในกรณีที่ได้รับความสำเร็จ อัจฉริยภาพจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการระบุสาเหตุว่าเกิดจากความสามารถ ($r=.59$) และความพยายาม ($r=.55$) ส่วนนักเรียนที่ได้รับความสำเร็จ อัจฉริยภาพมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการระบุสาเหตุว่า เพราะขาดความสามารถ ($r = -.48$) และขาดความพยายาม ($r=-.40$) และเมื่อมาร์ชได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมอีกครั้งกับนักเรียน จำนวน 599 คน ก็พบผลที่สอดคล้องกัน ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ผู้ที่มีอัจฉริยภาพสูงจะระบุสาเหตุความสำเร็จว่าเป็นเพราะ ความสามารถ และความพยายามสูงกว่าผู้ที่มีอัจฉริยภาพต่ำ

การระบุสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในสถานการณ์การกีฬา
ของนักกีฬาโอลิมปิก ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 25 ค.ศ. 1992

ณ กรุงบาร์เซโลนา ประเทศสเปน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า เอกสาร จากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการระบุสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลวในสถานการณ์การกีฬา ของนักกีฬาโอลิมปิก ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 25 ค.ศ. 1992 ณ กรุงบาร์เซโลนา ประเทศสเปน ซึ่งผู้วิจัยขอกล่าวถึงเฉพาะ การระบุสาเหตุของความสำเร็จและความล้มเหลว ในสถานการณ์การกีฬาของนักกีฬาโอลิมปิกประเภทบุคคล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องต่อการนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

สมพล คูเกษมกิจ (2535) นักกีฬาแบดมินตันชายจากประเทศไทย ได้กล่าวถึงสาเหตุที่เขาสามารถแข่งขันชนะ อลัน เนลสัน (Alan Nielsen) นักกีฬาแบดมินตันชายจากประเทศอังกฤษว่า การเล่นของเขาในวันนั้นเป็นไปอย่างสบาย ๆ และเขามีการเล่นที่ยืดหยุ่น นอกจากนี้เขายังกล่าวอีกว่า เขาโชคดีที่สามารถชนะได้ เนื่องจาก เขาพ่ายแพ้ในเกมที่ 4 ดังนั้นเขาจึงต้องใช้ความพยายามมากต่อการเอาชนะคู่แข่ง

จากลักษณะของการระบุสาเหตุของความสำเร็จในการแข่งขันของสมพล คูเกษมกิจสามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่และไม่สามารถควบคุมได้ คือ โชค (โชคดี)
2. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (มีความพยายามชั่วขณะ)
3. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (สมาธิ)

เนลสัน (Niesen, 1992) นักกีฬาแบดมินตันชาย จากประเทศอังกฤษ ได้กล่าวถึงความพ่ายแพ้จากการแข่งขันกับ สมพล คูเกษมกิจว่า เขาไม่สามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดเขาจึงพ่ายแพ้ในการแข่งขัน เนื่องจากเขาเล่นได้ดี และยังสามารถอ่านเกมการเล่นของสมพลได้ว่า จะเล่นแบบใดกับเขา

จากลักษณะของ การระบุสาเหตุของความสำเร็จ ในการแข่งขันของ เนลสัน (Nielsen) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่และไม่สามารถควบคุมได้ คือ โชค (โชคไม่ดี)

วาลด์เนอร์ (Waldner, 1992) นักกีฬาเทเบิลเทนนิสชาย จากประเทศสวีเดน ซึ่งชนะเลิศในการแข่งขันเทเบิลเทนนิสชายเดี่ยววาทกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 25 เขาคิดว่านี่เป็นแสดงความสามารถที่ดีที่สุดในชีวิตของเขา เขาเตรียมตัวแต่เนิ่น ๆ เพื่อการฝึกซ้อมสำหรับกีฬาโอลิมปิก เกมส์ครั้งนี้มากกว่าครั้งที่ผ่านมา นอกจากนี้เขาคิดว่าการแข่งขัน

กีฬาโอลิมปิกมีความยิ่งใหญ่เช่นเดียวกับการแข่งขันกีฬารโลก

จากลักษณะของการระบุนสาเหตุของความสำเร็จในการแข่งขันของ วาลด์เนอร์ (Waldner) สามารถจำแนกตามมิติการระบุนสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุนสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ความมั่นใจในตนเอง)
2. การระบุนสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความสามารถ
3. การระบุนสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามถาวร
4. การระบุนสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ สภาพการแข่งขัน (ความสำคัญของการแข่งขัน)

กาเทียน (Gatien, 1992) นักกีฬาเทเบิลเทนนิสชาย จากประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นผู้ชนะเลิศในการแข่งขันเทเบิลเทนนิสชายเดี่ยว เมื่อโอลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 24 ณ กรุงโซล ประเทศเกาหลี กาเทียน (Gatien) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความล้มเหลวที่ได้รับว่า เขามีความรู้สึกกลัววาลด์เนอร์ เป็นความรู้สึกที่เลวร้าย และน่ากลัว เนื่องจาก การเสิร์ฟลูก เสิร์ฟที่ดีที่สุดในรถของวาลด์เนอร์ ซึ่งทำให้เขาค้นพบว่า เป็นความยากและลำบากมากต่อการอ่านทิศทาง นอกจากนี้เขามีความรู้สึกเลวร้ายอย่างแท้จริง สำหรับการ แข่งขันทั้ง 3 เกมที่ผ่านมา

จากลักษณะของการระบุนสาเหตุของความล้มเหลว ในการแข่งขันของ กาเทียน (Gatien) สามารถจำแนกตามมิติการระบุนสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุนสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ สภาพการแข่งขัน (ใช้ยุทธวิธีในการแข่งขันที่ผิดพลาด)
2. การระบุนสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ความกลัวที่จะพ่ายแพ้)

3. การระบุนสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ห้อยแห่)

4. การระบุนสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความสามารถ (ขาดความสามารถ)

ลีเจียน (Legien, 1992) นักกีฬาโยธากรุ่นมิดเดิลเวท (middle weight) จากประเทศเบลเยียม ประสบชัยชนะเลิศการแข่งชันโยธากรุ่นอีกครั้ง เช่นเดียวกับการแข่งชันโยธากรุ่นกีฬาโอลิมปิกเกมส์ครั้งที่ผ่านมา หลังจากการแข่งชัน ลีเจียน ได้กล่าวถึงสาเหตุของการประสบความสำเร็จในการแข่งชันครั้งนี้ว่า ในเวลานี้เขาสามารถกล่าวได้อย่างแท้จริงว่าเขาสามารถทำได้แล้ว เขาค้นพบความกดดันที่เกิดขึ้นพร้อมกันภายใต้สถานการณ์ 2 สถานการณ์ นั่นคือ ในเวลาที่เกิดขึ้นนั้นเขาจะต้องประสบความสำเร็จ และประสบความสำเร็จล้มเหลว

จากลักษณะของ การระบุนสาเหตุของความสำเร็จ ในการแข่งชันของ ลีเจียน (Legien) สามารถจำแนกตามมิติการระบุนสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุนสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ความกดดันภายในจิตใจ)

2. การระบุนสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ความมุ่งมั่น)

โก หมิน (Gao Min, 1992) นักกีฬากระโดดน้ำหญิงจากประเทศจีน ประสบความสำเร็จชนะเลิศในการแข่งชันกระโดดน้ำ เธอกล่าวได้ถึงความสำเร็จของเธอ คือ เธอมีการฝึกซ้อมอย่างหนัก และยากลำบากตลอดปีที่ผ่านมา เพื่อเข้าร่วมแข่งชันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ในครั้งนี้ ซึ่งทำให้เธอเกิดการบาดเจ็บที่บริเวณไหล่ เธอเชื่อว่าสิ่งหนึ่งที่กระตือรือร้นทำเพื่ออะไร เธอมีความพยายามสูงมากและเธอคิดว่านั่นเป็นเหตุผลที่สมควรจะกระทำ

จากลักษณะของการระบุนสาเหตุของความล้มเหลว ในการแข่งชันของ โก หมิน (Gao Min) สามารถจำแนกตามมิติการระบุนสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ความเจ็บป่วย)
2. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ความมุ่งมั่น)
3. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความสามารถ
4. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามถาวร
5. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ สภาพการแข่งขัน (ความสำคัญของการแข่งขัน)

กราฟ (Graf, 1992) นักกีฬาเทนนิสหญิง จากประเทศเยอรมันประสบความสำเร็จชนะเลิศ ในการแข่งขันเทนนิสหญิง ประเภทบุคคล ซึ่งเธอได้กล่าวถึงสาเหตุของการประสบความสำเร็จว่า เธอมีอารมณ์ที่ดีมากจริงๆ และในวันนั้นเธอตีลูกลงบนเส้นสนาม นับครั้งไม่ถ้วน ซึ่งเธอบอกว่าเธอโชคดี

จากลักษณะของ การระบุสาเหตุของความล้มเหลว ในการแข่งขันของ กราฟ (Graf) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ โชค (โชคดี)
2. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์
3. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความสามารถ

เชสนคอฟ (Chesnokov, 1992) นักกีฬาเทนนิสชาย จากประเทศรัสเซีย พ่ายแพ้ เอ็ดเบิร์ก (Edberg) นักกีฬาเทนนิสชาย จากประเทศสหรัฐอเมริกา ในการแข่งขันเทนนิสประเภทบุคคลชายรอบแรก ซึ่งเขากล่าวว่าความล้มเหลวในการแข่งขันครั้งนี้

เพราะเขาโชคนันตี และต้องการจะถอนตัวจากการแข่งขัน และถ้าหากเขาทราบว่าจะต้องแข่งขันกับ เอ็ดเบอร์ก (Edberg) ในการแข่งขันรอบแรก เขามักจะเชื่อเลยว่าในการแข่งขันครั้งนี้สิ้นสุดลงอย่างรวดเร็ว เขาคิดว่าสนามที่ใช้ในการแข่งขันเป็นสนามดิน ซึ่ง เอ็ดเบอร์ก (Edberg) ไม่ชอบนั้นเพียงพอแล้ว แต่เขาก็ยังไม่ทราบว่าจะสามารถเอาชนะได้หรือไม่ เขากล่าวต่อไปว่า บางทีในการที่เขาพ่ายแพ้เป็นเพราะเขาเล่นผิดพลาด และการเล่นไม่ดีของเขาเอง

จากลักษณะของการระบุสาเหตุของความล้มเหลวในการแข่งขันของ เชสโนคอฟ (Chesnokov) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ โชค (โชคนันตี)
2. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ สภาพการแข่งขัน (การเล่นผิดพลาด)
3. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ความกลัว)
4. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ห่อแท้)
5. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความสามารถ (ความสามารถไม่เพียงพอ)

แคบ ซุน โยว (Kab-Soon Yeo, 1992) นักกีฬาฮิงปิงชาวฮ่องกง จาก ประเทศเกาหลี ผู้ซึ่งชนะเลิศการแข่งขันได้รับเหรียญทอง เป็นเหรียญแรกในการแข่งขันกีฬา โอลิมปิกเกมส์ ครั้งที่ 25 ได้กล่าวถึงการแข่งขันว่า เธอไม่มีความรู้สึกใด ๆ เลยเมื่อเธอ ประสบความสำเร็จ เธอมีเพียงความเบิกบานใจกับผลการแข่งขัน และในขณะที่เธอกำลังแข่งขันอยู่นั้น เธอหาการผ่อนคลายความเครียด โดยใช้เวลาในการสูดลมหายใจลึก ๆ และ เธอยังประหลาดใจตนเองจากการได้รับชัยชนะ

จากลักษณะของการระบุสาเหตุของความสำเร็จในการแข่งขันของแคบ ซุน ยิว (Kab-Soon Yeo) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ โชค (โชคดี)
2. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ไม่มีความวิตกกังวล)
3. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ความมุ่งมั่น)

ฮอรวาท (Horvat, 1992) นักกีฬายิงปืนยาวอัลดัมหญิง จากประเทศบอสเนีย ผู้ซึ่งชนะเลิศการแข่งขันยิงปืน ในกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ผ่านมาก ได้กล่าวถึงการประสบความสำเร็จล้มเหลวในการแข่งขันครั้งนี้ว่า เธอรับประทานอาหารเช้าเพียงเล็กน้อย และน้ำหนักลดลง 10 กิโลกรัม นอกจากนี้ในเวลากลางคืนมีเครื่องบินขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา และบินผ่านใบมาเหนือศีรษะ เธอมีความกลัวอย่างอย่าง เหลวเหลวว่า จะมีเครื่องบินพุ่งมาชนเธอ

จากลักษณะของการระบุสาเหตุของความล้มเหลว ในการแข่งขันของ ฮอรวาท (Horvat) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ความอ่อนเปลี้ย)

ลี อึน ชูล (Lee Eun Chul, 1992) นักกีฬายิงปืนชาย จากประเทศเกาหลี ประสบความสำเร็จชนะเลิศในการแข่งขันยิงปืนยาวอัลดัมชาย เขาได้กล่าวถึงความสำเร็จที่เขาได้รับว่าเขาฝึกซ้อมหนักมาก เพราะเป็นส่วนสำคัญมาก เมื่อต้องแข่งขันกับคู่แข่งชั้นที่มีมาตรฐานสูง เพื่อที่จะไม่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลเขาพยายามฝึกซ้อมมาก ๆ เพื่อจะได้นำเขาเข้าในสถานการณ์การแข่งขัน ดังนั้นเขาพยายามที่จะไม่นึกถึงคะแนน เขามั่นใจมากว่าเขาคาดหวัง และคู่แข่งที่เป็นตัวเก็งนั้น มีความสามารถเหนือกว่าเขาในการยิงปืนประเภทนี้ เขาคาดหวังเพียงการเข้ารอบสุดท้าย แต่ไม่เคยมคิดว่าเขาจะชนะเลิศในการแข่งขัน

จากลักษณะของการระบุสาเหตุของความสำเร็ ในการแข่งขันของ ลี อัน ชูล (Lee Eun Chul) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความสำเร็ที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ โชค (โชคคี่)
2. การระบุสาเหตุของความสำเร็ที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (สมาธิ)
3. การระบุสาเหตุของความสำเร็ที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ความมุ่งมั่น)
4. การระบุสาเหตุของความสำเร็ที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามถาวร

คริสตี้ (Christie, 1992) นักกรีฑาชาย ประเภทวิ่งระยะสั้น 100 เมตร จากประเทศสหรัฐอเมริกา ประสบความสำเร็จชนะเลิศในการแข่งขัน และเขาได้กล่าวถึงสาเหตุของความสำเร็ที่ได้รับว่า เขาเริ่มค้นคว้าเกินไป ดังนั้นเขาจึงต้องฝึกซ้อมอย่างหนัก หลังจากการแข่งขันกีฬาโลก เพื่อมุ่งสู่การแข่งขันกีฬาโอลิมปิกเกมส์ ซึ่งเขาออกกับตนเองว่านี่คือวันของเขาและเขาสามารถทำได้แน่นอน

จากลักษณะของ การระบุสาเหตุของความสำเร็ ในการแข่งขันของ คริสตี้ (Christie) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ พยายามชั่วขณะ (ความเอิกเขิม)
2. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความสามารถ
3. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามถาวร

เรวดี ศรีท้าว (2535) นักกรีฑาหญิง ประเภทวิ่งระยะสั้น 400 เมตร จากประเทศไทย ได้กล่าวถึงสาเหตุของความล้มเหลวในการแข่งขันว่า เธอมีความรู้สึกที่เมต

เลย และต้องการที่จะออกจากการแข่งขัน เนื่องจากเธอปวดท้องอย่างรุนแรง และยังไม่หายจากการปวดท้องก่อนการแข่งขัน

จากลักษณะของ การระบุสาเหตุของความล้มเหลว ในการแข่งขันของ เรเวดี สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ความเจ็บป่วย)
2. การระบุสาเหตุของความล้มเหลวที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ขาดแรงจูงใจ)

เคอร์ซี (Kersee, 1992) นักกรีฑาหญิง ประเภทลัดตกกรีฑา จากประเทศสหรัฐอเมริกา ประสบความสำเร็จชนะเลิศในการแข่งขันลัดตกกรีฑาครั้งนี้ ซึ่งเธอได้กล่าวถึงสาเหตุที่ประสบความสำเร็จว่า เธอคิดว่าที่สเปนจะมีสภาพอากาศเย็นเช่นเดียวกับประเทศเกาหลี แต่ที่สเปนกลับมีอากาศร้อน ซึ่งทำให้ยากลำบากต่อการที่จะหยุดบันทึกเวลา ดังนั้นเธอจึงต้องการสมาธิอย่างสูง และจิตใจในการแข่งขัน นอกจากนี้เธอได้กล่าวอีกว่าไม่มีสิ่งใดแล้วที่จะรู้สึกมีความสุขเท่าการได้รับชัยชนะ และความสมหวังของโค้ช ซึ่งเป็นสามีของเธอ คือ บ็อบ

จากลักษณะของ การระบุสาเหตุของความสำเร็จ ในการแข่งขันของ เคอร์ซี (Kersee) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะคงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความอคติของโค้ช (ไม่มีความอคติของโค้ช)
2. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (สมาธิ)
3. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ความมุ่งมั่น, แรงจูงใจ)
4. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามถาวร (การเตรียมพร้อมก่อนการแข่งขัน)

เฮ็นเคล (Henkel, 1992) นักจิตวิทยาหญิง ประเภทการกระโดดสูง จากประเทศเยอรมัน ประสบความสำเร็จชนะเลิศการแข่งขันกระโดดสูงหญิง หลังจากการแข่งขันเธอกล่าว่า เธอได้รับบาดเจ็บที่บริเวณสันเท้า เนื่องจากการฝึกซ้อม ดังนั้นเธอจึงใส่รองเท้าคู่ใหม่ที่สร้างขึ้นเป็นพิเศษ ซึ่งทำให้เธอไม่สามารถกระโดดข้ามไปได้ในครั้งแรก เป็นสาเหตุที่ทำให้เธอรู้สึกวุ่นวายมากเพราะ เธอคาดหวังในตนเองสูงมาก ดังนั้นเธอจึงเปลี่ยนรองเท้าคู่เก่าที่เธอใช้อยู่เสมอในการฝึกซ้อม ผลปรากฏว่า เธอสามารถกระโดดได้สูงมาก และได้รับชัยชนะในที่สุด

จากลักษณะของการระบุสาเหตุของความสำเร็จ ในการแข่งขันของ เฮ็นเคล (Henkel) สามารถจำแนกตามมิติการระบุสาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ สภาพการแข่งขัน (รองเท้า)
2. การระบุสาเหตุของความสำเร็จ ที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ อารมณ์ (ความวิตกกังวล)
3. การระบุสาเหตุของความสำเร็จ ที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะไม่คงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามชั่วขณะ (ความคาดหวังสูง)
4. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความสามารถ
5. การระบุสาเหตุของความสำเร็จที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามถาวร

เวง ย้ง โช (Hwang Young-Cho, 1992) นักจิตวิทยาชาย ประเภทวิ่งมาราธอน จากประเทศเกาหลี ประสบความสำเร็จชนะเลิศในการแข่งขัน เขาได้กล่าวถึงสาเหตุของความสำเร็จว่า เป็นเพราะมีการฝึกซ้อมที่ดี ทำให้เขามีการเหยียดสะโพกที่สวยงาม และการเคาะขาที่ค่อนข้างเหลือเชื่อ นอกจากนี้เขามีระยะเวลาในการฝึกซ้อมมาราธอนเพียง 18 เดือนเท่านั้น

จากลักษณะของการระบุงาเหตุของความล้มเหลวในการแข่งขันของเวง ย้ง รัช (Hwang Young-Cho) สามารถจำแนกตามมิติการระบุงาเหตุได้ดังนี้

1. การระบุงาเหตุของความสำเร้งที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ ความสามารถ
2. การระบุงาเหตุของความสำเร้งที่เกิดจากปัจจัยภายใน ที่มีลักษณะคงที่ และสามารถควบคุมได้ คือ ความพยายามถาวร
3. การระบุงาเหตุของความสำเร้งที่เกิดจากปัจจัยภายนอก ที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่สามารถควบคุมได้ คือ โชค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย